

KERKENBELEIDSPLAN 2025-2030

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

15-5-2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING EN VOORTRAJECT	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	7
2. FICHE PER KERKGEBOUW	8
2.1. Sint-Bertinuskerk Poperinge.....	8
2.2. Onze-Lieve-Vrouwekerk Poperinge.....	14
2.3. Sint-Janskerk Poperinge	20
2.4. Sint-Martinus Haringe	24
2.5. Sint-Blasiuskerk Krombeke + Fatimakapel.....	24
2.6. Sint-Vedastuskerk Reningelst	34
2.7. Sint-Victorkerk Proven.....	39
2.8. Sint-Martinuskerk Roesbrugge	44
2.9. Sint-Bavokerk Watou.....	48
2.10. Sint-Jan de doperkerk in Sint-Jan-ter-Biezen	52
2.11. Onze-Lieve-Vrouw-Ontvangenkerk Abele-Boeschepe (F)	58
2.12. Kapelanijschap 't Vogeltje	59
3.1. Naar een toekomstvisie.....	63
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	67
BESLUIT.....	68

INLEIDING EN VOORTRAJECT

De lokale kerkelijke en gemeentelijke overheden hebben van de Vlaamse overheid de opdracht gekregen om samen een globaal kerkenbeleidsplan op te maken voor de gemeente. Het kerkenbeleidsplan vindt zijn oorsprong in de conceptnota van minister Bourgeois, “Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk” van 24 juni 2011. Daarin schetste hij een duidelijk beeld van de problematiek met betrekking tot het beheer en het gebruik van de talrijke parochiekerken.

Het grote historisch gegroeide aantal parochiekerken, vaak met een aanzienlijke culturele en historische betekenis, contrasteert steeds meer met de toenemende secularisering. De wekelijkse eucharistievieringen worden minder gevolgd en de tendens blijft dalend. Dit dalende gebruik staat haaks op de toenemende noodzakelijke inspanningen voor beheer, onderhoud en renovatie of restauratie van de kerkgebouwen, en dit zowel door de vaak complexe regelgeving als door de financiële consequenties.

Heel wat kerkfabrieken hebben steeds meer moeite om de nodige vrijwilligers aan te trekken, van wie bovendien steeds meer deskundigheid verwacht wordt. Ook het teruglopend aantal priesters maakt het de kerkelijke overheid steeds moeilijker om in alle parochiekerken een kwaliteitsvolle werking te blijven verzekeren. We mogen dus niet blind zijn voor deze realiteit. Het pastoraal plan van Poperinge van 26 september 2024 citeert: *‘Tot voor kort was er een verzameling van drie afzonderlijke pastorale eenheden, zijnde Vleteren, Poperinge-West en Poperinge-stad. Vijf jaar geleden werden deze bediend door 8 priesters, tot voor twee jaar door 5 priesters, op heden nog door twee priesters. Dat maakt dat het voor de mensen een hele aanpassing vraagt om mee te evolueren tot de pastorale eenheid die men wil zijn. Mede daardoor werd de keuze gemaakt om, behalve Woesten, alle kerken in het liturgisch schema op te nemen. Er zijn drie circuits: wekelijks (Sint-Bertinus) tweewekelijks (Sint-Jan en OLV Poperinge) en maandelijks voor de overige’.*

Nadenken over de toekomst van de parochiekerken is veel meer dan een financiële discussie. Nadenken over de toekomst van de parochiekerken hangt samen met de pastorale visie van de kerkelijke overheid, de zorg voor ons erfgoed, de praktische en financiële beheersbaarheid van de gebouwen en de bestending of versterking van de maatschappelijke betrokkenheid van de bevolking. In dit kader is ook het ontwijden een moeilijke maar verdedigbare keuze. Het opent mogelijkheden voor herbestemming met vaak een grote maatschappelijke meerwaarde en het maakt het resterende patrimonium en de eredienstwerking op die plekken beter beheersbaar. Maar ook voor kerken die hun eredienstfunctie behouden zal gezocht worden naar mogelijkheden voor valorisatie en gedeeld gebruik rekening houdend met het gebouw.

Het uitwerken van een langetermijnvisie over de toekomst van de parochiekerken door de lokale actoren is een verplichte opdracht.

In Poperinge werd reeds een belangrijk traject afgelegd, wat resulteerde in het eerste kerkenbeleidsplan, opgemaakt in 2017, tussen de stad Poperinge, het centraal kerkbestuur van Poperinge en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren. Dit plan werd vervolgens goedgekeurd:

- door het centraal kerkbestuur op 3 mei 2017;
- door de bisschop van Brugge op 22 mei 2017;
- door de gemeenteraad van de stad Poperinge op 3 juli 2017.

Sinds 2017 en via het lopende kerkenbeleidsplan werden een aantal beheersplannen opgemaakt en goedgekeurd:

- Sint-Victorkerk. Op 3 november 2017 werd het beheersplan door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurd.
- Onze-Lieve-Vrouwekerk. Op 9 juli 2018 deelt het agentschap Onroerend Erfgoed te Brugge mee dat het beheersplan van de Onze-Lieve-Vrouwekerk werd goedgekeurd.
- Sint Blasiuskerk. Op 3 december 2020 werd het beheersplan goedgekeurd door het agentschap Onroerend Erfgoed te Brugge.

Heel wat investeringen, restauraties en herstellingen werden in de afgelopen periode uitgevoerd al of niet met erfgoedsubsidies.

Thans is het eerste kerkenbeleidsplan toe aan een herziening. Vanaf 2025 moet iedere gemeente immers een gevalideerd kerkenbeleidsplan hebben, geschreven door het centrale kerkbestuur en het lokale bestuur. Dit geactualiseerde kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de stad Poperinge, het centraal kerkbestuur en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door het centraal kerkbestuur op 29 april 2025
- door de bisschop van Brugge op 9 mei 2025
- door de gemeenteraad van de stad Poperinge op

Voor de opmaak van dit beleidsplan werden volgende vergaderingen gehouden:

In 2023 werden enkele voorbereidende gesprekken gehouden door het stadsbestuur met de lokale vertegenwoordigers van de kerkelijke autoriteiten met het oog op een toekomstige visie op de kerkgebouwen in Poperinge.

Op 4 mei 2024 werd vergaderd met het Centraal Kerkbestuur (CKB) met een eerste ontwerp/draft van beleidsplan voor de periode 2025-2030.

Op 14 mei 2024 werd een overleg georganiseerd met een afvaardiging van alle kerkfabrieken van Poperinge. Na een toelichting werd aan hen een fiche bezorgd per kerk inzake het ontwerp van beleidsplan. Er werd gevraagd om deze fiche na te zien en opmerkingen/suggesties te formuleren. Alle kerkfabrieken hebben uiterlijk op 15 juli 2024 gereageerd.

Gezien de lokale verkiezingen in het najaar van 2024 werd beslist om in het voorjaar van 2025 een doorstart te maken. Een overleg met het CKB werd georganiseerd op 18 maart en 2 april.

Dit kerkenbeleidsplan betreft volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de stad Poperinge:

1)	Onze-Lieve-Vrouwekerk (OLV)	Onze-Lieve-Vrouwekruisstraat 1 te Poperinge
2)	Sint-Bertinuskerk	Garenstraat 1 te Poperinge
3)	Sint-Janskerk	Sint-Janskruisstraat 1 te Poperinge
4)	Sint-Martinuskerk	Haringe
5)	Sint-Blasiuskerk	Krombeke
6)	Sint-Vedastuskerk	Reningelst
7)	Sint-Victorkerk	Proven
8)	Sint-Martinuskerk	Roesbrugge
9)	Sint-Janskerk	Sint-Jan-ter-Biezen
10)	Sint-Bavokerk	Watou
11)	Kapelanijs 't Vogeltje	Loviestraat 18 te Poperinge

Volgende kerk behoort tot het bisdom Brugge maar situeert zich in Frankrijk:

12)	OLV Onbevlekt Ontvangenkerk	Abele – Boeschepe (F)

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Op het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Van valorisatie tot herbestemmen: de definities

Valorisatie

Willen we naast liturgie en bezinning de kerk ook openstellen voor andere initiatieven? Dan spreken we over valorisatie. Dit gaat over activiteiten die het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Denk maar aan kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen.

Nevenbestemming: multifunctioneel gebruik en gedeeld gebruik

Wanneer er nog religieuze activiteiten doorgaan in de parochiekerk, maar deze te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

- Multifunctioneel gebruik is een nevenbestemming in de 'tijd'. Wanneer er geen religieuze activiteiten in de kerk plaatsvinden, kan het gebouw gebruikt worden door andere organisaties. Zo kan de plaatselijke fanfare er komen repeteren. Of kan de plaatselijke school de ruimte als extra klaslokaal gebruiken.

- Gedeeld gebruik is een nevenbestemming in de 'ruimte'. In het kerkgebouw worden architecturale aanpassingen gedaan. Er ontstaat een kleinere liturgische ruimte, met daarnaast ruimte voor één of meerdere lokalen voor een andere permanente invulling.

Herbestemming

Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan zij definitief aan de eredienst onttrokken worden. Het kerkgebouw krijgt een nieuwe functie. We spreken dan over herbestemming. Daarvoor moet de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure gevolgd worden.

Indien er aan dit kerkenbeleidsplan nadien nog wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum na goedkeuring door de bisschop van Brugge en door de gemeenteraad.

Handtekening bisdom Brugge

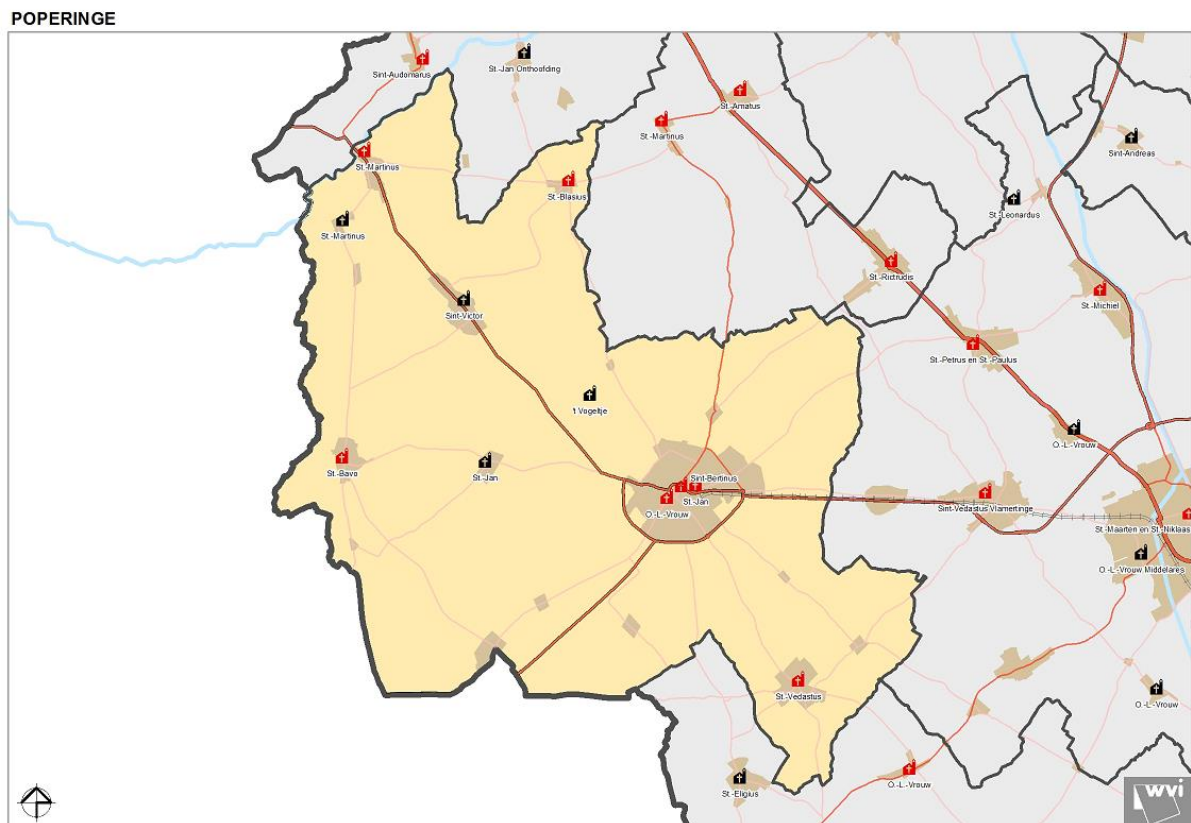
Handtekeningen stad Poperinge

De burgemeester,
C. Dejaegher

De algemeen directeur,
C. Oreel

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

Het kerkenpatrimonium op het grondgebied van de stad Poperinge omvat 10 parochiekerken en 1 Kapelanij ('t Vogeltje). Drie liggen in het centrum van de stad. De andere liggen in de dorpskernen. Net over de Franse grens is er nog de Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangenkerk van Abele/Boeschepe (F) wat het totaal op 12 kerkgebouwen brengt.

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Bertinuskerk Poperinge

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Bertinus
Geografische ligging:	Garenstraat 1 – 8970 Poperinge
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Bertinus
Eigenaar:	Kerkfabriek Sint-Bertinus, Priesterstraat 18 te 8970 Poperinge.
Bescherming(en):	-is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Bertinus Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 -is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Sint-Bertinus. Deze bescherming is geldig sinds 30-11-1990

Kerkfabriek Sint-Bertinus is de beheerder van de kerk. Stad Poperinge is rechtstreeks beheerder van de beiaard, de uurwerken en de accentverlichting op de buitenmuren. Hierover bestaat een samenwerkingsakkoord tussen stad Poperinge en kerkfabriek Sint-Bertinus.

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Bertinuskerk is de oudste kerk van Poperinge, genoemd naar de heilige Bertinus (Berten), die in de zevende eeuw abt was in het nabije Sint-Omaars (Noord-Frankrijk). Ze werd in 1147 in romaanse stijl gebouwd, ter vervanging van een kapel die aan de Heilige Katharina was toegewijd. De kerk raakte tweemaal beschadigd in de 15de eeuw: in 1419 door een brand en in 1436 door Engelsen in hun strijd tegen de Bourgondische hertog Filips De Goede. Men besloot toen de kerk als hallenkerk in laatgotische stijl te herbouwen. De kerk zou een hoge, monumentale toren krijgen (te zien aan de massieve onderbouw) maar de bouw werd na de derde verdieping gestaakt. Eerst in de 18de eeuw werd de toren afgewerkt en de klokken opgehangen.

Sedert 1981 hangt er een beiaard met 47 klokken. De kerk bezit moderne gebrandschilderde glasramen (1980), een monumentale barokke preekstoel gedragen door drie heiligen van de Predikherenorde afkomstig uit het Dominicanenklooster van Brugge en een even prachtig uit eik gebeeldhouwde biechtstoel (alles 17de eeuw). Het doksaal verwijst naar de late renaissance. In de balustrade is een rij apostelen uitgewerkt met Jezus in het midden. De preekstoel, uit 1710 wordt beschouwd als een van de mooiste in België. De kerkfabriek kocht de preekstoel in het begin van de 19de eeuw van een Brugs timmerman. Tijdens de Eerste Wereldoorlog kreeg hij in Parijs een veilig onderkomen. Het doksaal in laatrenaissancestijl en de gebrandschilderde ramen zijn van een hoog artistiek niveau. Zoals zovele kerkgebouwen kreeg de Sint-Bertinuskerk te maken met de Beeldenstorm. Het beeldhouwwerk in de portalen en het meubilair werden zwaar beschadigd. Zowel tijdens de Eerste als Tweede Wereldoorlog werd de kerk beschadigd; herstellingen gebeurden in 1970. De kerk toont een opvallend homogeen uitzicht ondanks de oudere elementen in de onderbouw van de noordgevel en is een mooi voorbeeld van de baksteengotiek in de Belgische kuststreek.

Meer info: zie beheersplan: <https://plannen.onroenderfgoed.be/plannen/217>

b) Bouwfysische toestand

Restauratiewerken en erfgoedbeheer Sint-Bertinuskerk te Poperinge

De Sint-Bertinuskerk te Poperinge is een beschermd monument. Op 10 mei 2016 werd een beheersplan opgesteld door architect Dries Vanhove, waarin de belangrijkste cultuurgoederen werden opgenomen en uitgebreid besproken.

In het beheersplan was de restauratie van de toren opgenomen. Daarnaast waren er ook problemen met de zijgevels. Om schade aan voertuigen te voorkomen, werd een parkeerverbod ingevoerd op de aangrenzende parkings, en werden losliggende stenen door de kerkfabriek verwijderd.

Op 17 december 2018 werd een aanvraag van de kerkfabriek bij het agentschap Onroerend Erfgoed ingediend voor een erfgoedpremie voor de restauratie van de westtoren. Bij brief van 14 februari 2019 werd de aanvraag door het agentschap inhoudelijk goedgekeurd en op de wachtlijst geplaatst. In het dossier werd melding gemaakt van stabiliteitsproblemen in de toren, waar ook de beiaard op rust,

evenals van een lek dat dringend moest worden gedicht. Wegens de lange wachttijd werd ook een erfgoedpremie aangevraagd volgens de standaardprocedure voor een tijdelijke verdichting van de lantaarn. Op 29 januari 2019 werd deze premie toegekend. In mei 2019 werden de dringendste werken uitgevoerd om waterschade aan de toren te voorkomen.

Eind 2021 werden opnieuw ernstige lekken vastgesteld in de beiaardkamer, onder andere ter hoogte van een verzwakte draagbalk. De toestand van deze balk was in korte tijd aanzienlijk verslechterd, wat instortingsgevaar met zich meebracht.

Op 15 december 2021 besliste de kerkraad om bij het agentschap een aanvraag in te dienen om het dossier met hoogdringendheid te behandelen. Tegelijkertijd werd opdracht gegeven om de steunbalk voorlopig te stutten. De restauratiewerken werden toegewezen aan de firma Artes Woudenberg uit Brugge. Eind 2022 werden stellingen geplaatst en een plaatsbeschrijving opgemaakt. De werken werden afgerond in 2024.

Restauratie van de beiaard

In 2018 werd aan een ontwerper gevraagd om minimale werken aan de beiaard in het restauratiedossier op te nemen. Deze betroffen onder andere de (her)montage en de vervanging van versleten onderdelen. Verdere verbeteringen vielen buiten de subsidiemogelijkheden, aangezien het beheer van de beiaard onder verantwoordelijkheid van de stad Poperinge valt. Op 24 januari 2023 werden de beiaardklokken gedemonteerd en geïnspecteerd. Het 42 jaar oude beiaardklavier bleek in slechte staat en moest worden vervangen, evenals het pneumatisch speelwerk. Ook het torenuurwerk werd aangepakt. Twee assen van het centraal drijfwerk liepen door de koningsstijl en raakten de bedrading van het klavier, wat trillingen veroorzaakte. Dit werd opgelost door vier nieuwe motoren achter de bestaande uurwerken te plaatsen. De totale kostprijs van deze opdracht werd geraamd op €75.168,46. De werken werden afgerond in 2023.

Verwarmingsinstallatie en stookkelder

Studiebureau Viaene bvba uit Veurne maakte een dossier op voor het vernieuwen van de verwarmingsinstallatie en het waterdicht maken van de stookkelder. Op 23 juli 2014 verklaarde Onroerend Erfgoed de premieaanvraag ontvankelijk. De werken werden uitgevoerd en afgerond in 2014.

Restauratie van het Onze-Lieve-Vrouwaltaar

Architect Dries Vanhove stelde het dossier op. Op 19 juni 2014 werd de premieaanvraag ontvankelijk verklaard. Bij Ministerieel Besluit van 24 juni 2021 werd een premie van €150.730,40 toegekend. De werken werden aanbesteed voor €190.626. Het niet-gesubsidieerde bedrag van €39.895,60 werd gedekt via een legaat, zonder bijdrage van de stad. De restauratie werd uitgevoerd door nv Altritempi uit Brasschaat. De restauratie van het schilderij boven het altaar was initieel niet opgenomen, enkel de reiniging en een conditierapport. Aangezien het schilderij één geheel vormt met het altaar, werd beslist het als meerwerk onmiddellijk uit te voeren.

Restauratie van de orgelpijpen

Op 8 januari 2021 diende de kerkfabriek een premieaanvraag in voor herstel van de historische loden orgelpijpen. Op 14 april 2021 kende het agentschap een premie van 70% toe, goed voor €20.566 op een totale kost van €29.380.

Restauratie van het altaarschilderij

Op 22 september 2022 werd een premieaanvraag ingediend voor de restauratie van het schilderij *Heilige Familie* van J. Desrumaux, afkomstig uit het Onze-Lieve-Vrouwaltaar. Op 9 december 2022 werd een premie van €37.755,29 toegekend op een totale kostprijs van €53.936,13.

Toekomstige projecten

- Architect Dries Vanhove werkt aan een dossier voor de restauratie van de beeldengroep *De Graflegging*.
- Het restauratiedossier voor de schilderijen in de kerk is voorzien voor 2025.

Brandveiligheid

In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd in de Sint-Bertinuskerk.

c) Architecturale mogelijkheden

De Sint-Bertinuskerk is een hallenkerk zonder transept. (Een hallenkerk is een kerk met meerdere beuken, waarbij de zijbeuken ongeveer even hoog en soms even breed zijn als de middenbeuk.) In de half vrijstaande geveltoren van de kerk bevindt zich een beiaard.

De Sint-Bertinuskerk beschikt over een winterkapel met 10 tot 20 zitplaatsen. Deze bevindt zich in een afgesloten deel van de kerk achter het altaar van een zijbeuk, zonder aparte toegang, maar wel met verwarming. De sacristie kan ook voor andere doeleinden worden gebruikt, heeft een aparte toegang en verwarming, en biedt plaats aan meer dan 20 personen.

Sanitair: Er is één toilet in de sacristie dat niet openbaar is. Het gebouw is toegankelijk voor mensen met een beperkte mobiliteit.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt in het centrum van Poperinge. De Sint-Bertinuskerk is het meest centraal gelegen op de Grote Markt met (betalende) parkeergelegenheid. Aanpalend is de stad eigenaar geworden van de Vroonhofsite. Deze site wordt verder ontwikkeld als een socio-culturele ontmoetingsplaats (o.a. stedelijke academie voor beeld en woord, Huis van het Kind, cultureel centrum,...) in deze bestuursperiode.

Er is geen afzonderlijk kerkhof rondom de kerk, gezien de centrale begraafplaats op grondgebied van de stad Poperinge.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Bertinuskerk is een decanale kerk (Decanaat Poperinge). Er is een pastorale eenheid van de parochies Sint-Bertinus (met kapelanijs 't Vogeltje), Sint-Jan en OLV Poperinge. De pastorale eenheid van Vleteren, bestaande uit de parochies Sint-Amatus (Oostvleteren), Sint-Martinus (Westvleteren) en Sint-Rictrudis (Woesten) zijn ook opgenomen in de pastorale eenheid en vormen de pastorale eenheid Sint-Bertinus Poperinge - Vleteren.

In de Sint-Bertinuskerk Poperinge is er elke zondag mis om 10u30. Er zijn tussen de 250 en 500 zitplaatsen in de kerk mogelijk. Wekelijks volgen een 100-tal personen de eucharistievieringen. In 2023 waren er 13 uitvaarten, 1 huwelijk, 32 doopselvieringen, 8 eerste communies en 21 vormselvieringen.

Er is geen gsm mast. De zendinstallatie van de stadsdiensten – brandweer is onzichtbaar aangebracht op de toren. Er is een samenwerkingsovereenkomst met de stad Poperinge inzake beheer van de zendmast, de accentverlichting op de gevel, de beiaard en de uurwerken.

Deze kerk heeft een toeristische betekenis op kunsthistorisch vlak en is steeds toegankelijk. De kerk is dagelijks open.

2.2.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud erediensfunctie (decanale kerk) met maximale valorisatie. De kerk wordt geregeld gebruikt voor (orgel)concerten, tentoonstellingen, theater, voordrachten en recepties. Deze socio-culturele invulling kan nog versterkt worden gelet op de centrale ligging, gemakkelijke bereikbaarheid, ruime

toegankelijkheid en met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren verder bekeken worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen. Er wordt tevens onderzocht hoe sanitair kan voorzien worden.

De Sint-Bertinuskerk is een open kerk waardoor individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch verhaal van de kerk heeft er een permanente plaats.

Het pastoraal plan van 26 september 2024 citeert: *Op termijn wil men groeien naar een centrumkerk, zijnde de Poperingse Sint-Bertinuskerk. Deze is de oudste kerk, wordt goed onderhouden en momenteel van een nieuwe verwarming voorzien. Ze was ook de decanale kerk van Poperinge. Ze is de enige met een wekelijkse eucharistie op zondag en er is ruimte voor ontmoeting, vergadering en dies meer. Ze ligt centraal in Poperinge, er is een bushalte (voor moeilijk openbaar vervoer) en meteen ook in de nabijheid van het parochiaal secretariaat en pastoraal centrum ('t klooster). Er is opnieuw een zangkoor in oprichting.*

2.2. Onze-Lieve-Vrouwekerk Poperinge

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw
Geografische ligging:	Onze-Lieve-Vrouwekruisstraat 1 , Poperinge
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Onze-Lieve-Vrouw
Eigenaar:	Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw p.a. Krombeekseweg 33 te Poperinge
Bescherming(en):	- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 - is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw. Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1939

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Deze indrukwekkende gotische hallenkerk, opgetrokken in baksteen, is een schoolvoorbeeld van kustgotiek. De kerk is gelegen aan de zuidoostzijde van de voormalige Romeinse weg Cassel-Aardenburg, midden in het historische centrum van Poperinge. De westtoren vormt een dominant element in het stadsbeeld. Rondom de kerk bevinden zich nog historische gebouwen zoals de pastorie en de kapelanie.

De bouw begon na 1290, toen de Sint-Bertinusabdij en de bisschop van Terwaan toestemming gaven voor de oprichting van twee nieuwe parochiekerken in Poperinge, ten gevolge van de demografische groei. De constructie verliep gefaseerd:

- Het schip en koor werden eerst gebouwd in Doornikse steen, herkenbaar aan de knoppenkapitelen.
- Vervolgens volgden het transept en de zijbeuken, uitgevoerd in Atrechtse zandsteen met typisch gotische koolbladkapitelen.
- De toren werd omstreeks 1400 voltooid.

Doorheen de eeuwen kende de kerk diverse schade en restauraties: vernielingen door de beeldenstorm (16de eeuw), een zware brand in 1640, een aardbeving in 1692, en schade tijdens beide wereldoorlogen. In de 18de eeuw werd de kerk in neoclassicistische stijl aangepast, met onder meer stucplafonds, bepleistering en een nieuwe westgevel. In de 19de eeuw werd, onder leiding van architecten als J.B. Bethune, E. Van Ysendyck en J. Coomans, getracht het oorspronkelijke gotische karakter te herstellen. Een ingrijpende restauratie vond plaats in de jaren 1970 onder architect P. Viérin.

De kerk is een driebeukige hallenkerk met een vierkante westtoren, niet-uitstekend transept en drie koren. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen, met speklagen en accenten in natuursteen. De toren telt vier geledingen, geflankeerd door steunberen, met gotische vensters en een zeszijdige bakstenen naaldspits (toegevoegd in 1905).

De gevels zijn rijk aan gotisch sierwerk, met spitsboogvensters, blindnissen, pinakels en waterspuwers. De portalen zijn omlijst met geprofileerde archivoltten en bevatten beeldnissen, waaronder een Onze-Lieve-Vrouwebeeld uit de 17de eeuw. De transeptgevels zijn versierd met gotisch traceerwerk en neogotische portalen.

Het interieur straalt ruimtelijkheid uit dankzij de hoge beuken die allemaal ongeveer dezelfde hoogte hebben. De kerk is wit bepleisterd. Zuilen van Doornikse en Atrechtse steen dragen spitsboogarcades; kraagstenen in de vorm van hoofdjes voegen sculpturaal detail toe. Het kruisgewelf onder de toren werd herbouwd rond 1863. De koorpartijen zijn voorzien van houten spitstongewelven en trek balken, daterend uit het begin van de 20de eeuw. In het transept zijn sporen zichtbaar van eerdere bouwfasen.

De kerk herbergt een rijk en waardevol interieur, grotendeels uit de 17de en 18de eeuw:

- Beelden: o.a. Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Heilige Anna, Apollonia, Eligius en Rochus.
- Altaarstukken en schilderijen: zoals de stichting van de Trinitariërs en de legende van de rozenkrans.
- Preekstoel uit 1833 in classicistische stijl, naar Brugse voorbeelden.
- Orgel: 1715, toegeschreven aan Jacobus van den Eynde.
- Doopvont: in wit en zwart marmer (1788), toegeschreven aan P. Devigne.
- Biechtstoelen en communiebanken in rococostijl, deels vervaardigd door Brugse meubelmakers.

Meer gedetailleerde info: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/30986>

b) Bouwfysische toestand

De Onze-Lieve-Vrouwekerk in Poperinge is een beschermd monument waarvoor op 19 maart 2018 een beheersplan werd opgesteld door architect Demeyere. Dit plan werd op 9 juli 2018 goedgekeurd door het agentschap Onroerend Erfgoed en heeft een geldigheidsduur van twintig jaar. In het plan worden de belangrijkste cultuurobjecten van de kerk die in aanmerking komen voor een erfgoedpremie, uitvoerig besproken.

Hoewel de kerk zich over het algemeen in goede staat bevindt, vertonen vooral de torenspits en de zijgevels schade. In 2011 werd architectenbureau J&A Demeyere uit Kortrijk aangesteld voor de opmaak van een ontwerp voor de reconstructie van de torenspits en de vier arkeltoentjes. In 2016 voerde het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) een historisch en technisch vooronderzoek uit met betrekking tot deze reconstructie.

Ondertussen doken er ook problemen op aan de zijmuren van de kerk. Op 4 april 2016 kreeg architectenbureau Demeyere de opdracht om een ontwerp te maken voor het herstel van deze muren. Dit resulteerde in een bijkomende opdracht op 6 augustus 2018 voor de opmaak van de volledige dossiers inzake de onderhoudswerken aan de zijgevels en de reconstructie van de toren. Bij inspectie werd vastgesteld dat het metselwerk aan de buitengevels, met name aan de noordgevel, ernstige schade vertoonde. Er was sprake van uitvallend voegwerk en afbrokkelend metselwerk. Voor deze werken stelde het bureau een ontwerp op met een geschatte kostprijs van €36.308,47.

Op 16 december 2019 besliste het stadsbestuur om bij het agentschap Onroerend Erfgoed een erfgoedpremie aan te vragen voor de herstelwerken aan het baksteenmetselwerk van de noordgevel. Tegelijkertijd werd ook schade aan de natuursteen vastgesteld ter hoogte van de noordelijke transeptgevel. De beschadigde blauwe hardsteen en witsteen moesten worden gerestaureerd. Ook hiervoor werkte Demeyere een ontwerp uit, geraamd op €30.592,91. De totale erfgoedpremie die voor deze werken werd aangevraagd, bedroeg €17.500, inclusief een aanvullende premie van 10% voor goed onderhoud.

Op 20 april 2020 gaf het agentschap Onroerend Erfgoed toelating om de werken aan de noordgevel uit te voeren, en op 30 april volgde de bevestiging van de toegekende erfgoedpremie. De herstelwerken werden afgerond in september 2021. De uiteindelijke kostprijs bedroeg €65.126,24. Van dit bedrag werd €26.783,55 gesubsidieerd. Het resterende deel van €38.342,89 kwam ten laste van de stad.

Later werd ook schade aan de zuidgevel vastgesteld. Op 28 november 2022 besliste het stadsbestuur om eveneens deze gevel te herstellen en hiervoor een erfgoedpremie aan te vragen. Architectenbureau Demeyere werkte een ontwerp uit met een geraamde kostprijs van €175.199,16.

Er is geen afzonderlijk kerkhof rondom de kerk, gezien de centrale begraafplaats op grondgebied van de stad Poperinge.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt hoofdzakelijk gebruikt voor de eredienst. Er zijn tweewekelijkse eucharistievieringen met gemiddeld 45 tot 70 aanwezigen. In 2023 vonden er 7 begrafeningen, 8 doopvieringen en 2 huwelijken plaats, evenals bijzondere vieringen zoals 35 eerste communies en 34 vormselvieringen. Jaarlijkse tradities zijn onder andere de Sint-Stefanusmis op tweede kerstdag en de Sint-Christoffelviering met autozegening op de derde zondag van juni.

De kerk is dagelijks toegankelijk voor het publiek. Gelovigen komen er langs om te bidden en eventueel een kaars te branden. Ook toeristen bezoeken regelmatig de kerk en laten hun waardering blijken via opmerkingen in het gastenboek. De kerk is lid van het netwerk open kerken.

Sinds mei 2024 loopt er een C07-project rond de erfgoedinventarisatie van de roerende goederen. Deze worden beschreven en gefotografeerd met het oog op latere online ontsluiting. Het project wordt afgerond in 2025.

De Onze-Lieve-Vrouwekerk in Poperinge beschikt niet over een gsm-mast of buitenverlichting. Ter beveiliging tegen diefstal is de binnenruimte voorzien van beperkte camerabewaking met lokale gegevensopslag.

Er is wel een torenuurwerk en klokkenspel aanwezig. De kerk heeft een toeristische waarde op kunsthistorisch en religieus vlak en blijft toegankelijk, ook buiten de erediensten. In de voorbije jaren werd de kerk tijdens de maanden mei en juni gebruikt voor Bloksquare, een lokaal stedelijk initiatief waarbij zo'n 100 studenten samen studeren ter voorbereiding op hun examens in het hoger onderwijs.

2.1.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud van eredienst met nevenbestemming. Rekening houdend met zijn bouwkundige erfgoedwaarde, is een nevenbestemming aangewezen met behoud van de globale erfgoedwaarde. Het interieur kan aangepast worden aan de noden en wensen voor de nieuwe nevenbestemming. Als mogelijke nevenbestemming wordt voorgesteld om stedelijke erfgoedelementen een plaats te geven in een erfgoeddepot, in combinatie met het gebruik voor socio-culturele activiteiten zoals tentoonstellingen/culturele activiteiten/voordrachten/Bloksquare.

Ten behoeve van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor de kerk of activiteiten die in het kerkgebouw kunnen doorgaan, wordt bijvoorbeeld een basispakket stoelen en tafels voorzien.

De nevenbestemming naar een depot voor archeologie creëert een win-win situatie: enerzijds krijgt de kerk een zinvolle en duurzame nevenbestemming met respect voor het historisch karakter waarbij ze behouden blijft voor de eredienst en het toegankelijk is voor het publiek. Anderzijds wordt een oplossing gecreëerd voor de huidige tekortkoming binnen het archeologiebeleid van Poperinge: de tentoonstelling van ons archeologisch erfgoed. Dit is dit een unieke kans die we als stad moeten aangrijpen.

Daarnaast kunnen thematische en permanente tentoonstellingen rond het lokale erfgoed en geschiedenis georganiseerd worden. Tegen uiterlijk 2027 zal een studieopdracht met een participatieve inbreng uitgevoerd worden die de invulling en mogelijkheden van nevenbestemming moet voorbereiden.

De Onze-Lieve-Vrouwekerk is een open kerk waardoor individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch verhaal van de kerk krijgt een permanente plaats.

2.2. Sint-Janskerk Poperinge

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Janskerk
Geografische ligging:	Sint-Janskruisstraat 19 te 8970 Poperinge
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Jan
Eigenaar:	Kerkfabriek, p.a. Sint-Janskruisstraat 19 te 8970 Poperinge
Bescherming(en):	is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Jan. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Sint-Jan. Deze bescherming is geldig sinds 25-03-1938

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

In 1290 gaven de abt van de abdij van Sint-Bertinus te Sint-Omaars en de bisschop van Terwaan, naar aanleiding van de economische bloei van Poperinge, toestemming voor de bouw van twee nieuwe kerken: de Onze-Lieve-Vrouwekerk en de Sint-Janskerk.

Het betreft een driebeukige gotische kerk opgetrokken volgens basilicaal plan met barokaltaar en mooi gebeeldhouwd portaal. Voornamelijk in gele baksteen uitgevoerd, uit de 1e helft van de 14de eeuw, met een vieringtoren van omstreeks 1300 en een transept van omstreeks 1350. Het hoofdkoor met vijfzijdige sluiting is van begin 15de eeuw, de zijkoren met vlakke sluiting zijn van omstreeks 1500. Midden 14de eeuw werden twee transeptarmen gebouwd en begin 15de eeuw werd het koor vergroot.

De kerk bevat het mirakelbeeld van O.-L.-Vrouw in de linkerbeuk (1479). De grafsteen voor het altaar verhaalt de essentie van het mirakel dat zich dat jaar voltrok: een doodgeboren kind werd levend ontgraven. De Mariale Ommegang herdenkt jaarlijks op de eerste zondag van juli deze wonderbare gebeurtenis met een optocht door de straten. Het beeld van Sint-Jan de Doper, patroon van de kerk, staat op de middenpijler tussen de dubbele toegangsdeur. Omstreeks 1500 werd de kerk vergroot en werden zijkoren aangebouwd. De koren werden overwelfd met houten tongewelven.

De Beeldenstorm, in de 2e helft van de 16de eeuw, richtte aan het gebouw niet veel schade aan. In het eerste kwart van de 17de eeuw werd de spits van de vieringtoren vervangen door een achtzijdige koepel met daarop een lantaarn. In de jaren 30 van de 19de eeuw werd een neogotische doopkapel aangebouwd. In de loop van de 19de eeuw werden diverse restauratiewerkzaamheden uitgevoerd en wijzigingen aangebracht, onder meer in het interieur. In 1877 werd een nieuwe sacristie aangebouwd. Enige oorlogsschade werd in 1921-1924 hersteld, waarbij het neoclassicistisch pleisterwerk van 1830 in het interieur werd verwijderd en - mogelijk laatgotische - muurschilderingen werden ontdekt.

De inventaris omvat een schilderij, voorstellende het *Oordeel van Salomo*, van 1630. Uit de 17de eeuw zijn verder de schilderijen: *Doopsel van Jezus*, *Onthoofding van Johannes de Doper* en *Vermenigvuldiging der broden en vissen*. Uit 1733 is een *Tenhemelopneming van Maria*.

Uit midden 18de eeuw stamt een grafmonument, dat een Sint-Barbara in beschilderd hout omvat. Mogelijk 18de-eeuws zijn enkele heiligenbeelden aan de vieringpilaren en een *Onze-Lieve-Vrouw van Smarten*.

Het kerkmeubilair is voornamelijk 17de- en 18de-eeuws, terwijl het hoofdaltaar -in neogotische stijl- van omstreeks 1900 is. In het noordelijk zijkoor bevindt zich een portiekaltaar van 1670. Het zuidelijk portiekaltaar, gewijd aan Sint-Laurentius, is van 1768. In het noordertransept is een altaar van 1670, gewijd aan de Heilige Familie. In het zuidertransept is een altaar, gewijd aan Sint-Sebastiaan, eveneens van 1670. Het koorgestoelte, van 1776, is in rococostijl. De lambrisering, van het derde kwart der 18de eeuw, is in classicistische stijl. De communiebank is 18de-eeuws. De preekstoel en vier biechtstoelen zijn van 1780 en in rococostijl. Het doksaal en de orgelkast zijn van 1765 en het orgel is van hetzelfde jaar en gebouwd door J.J. vander Haegen. Dit orgel werd in de Franse tijd vernield en daarna hersteld,

maar in 1921 werd in de oude orgelkast een nieuw orgel ingebouwd, vervaardigd door Jules Anneessens.

Zie ook: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31213>

b) Bouwfysische toestand

De staat van deze kerk is goed. De kerk werd het laatst gerestaureerd tussen 1975 en 1985. Er zijn geen dringende herstelwerken gepland. In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd.

c) Architecturale mogelijkheden

De Sint-Janskerk heeft een driebeukig basilicaal schip en een kruisingtoren als torentype. Er is een winterkapel in een ander deel van de kerk, met meer dan 20 zitplaatsen. De kapel heeft een afzonderlijke toegang en verwarming en kan voor andere doeleinden worden gebruikt.

De sacristie heeft een aparte toegang en verwarming, beschikt over minder dan 10 zitplaatsen en kan eveneens voor andere doeleinden worden gebruikt.

Sanitair: er is één toilet in de sacristie, dat niet openbaar toegankelijk is. Het gebouw is toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt in het centrum van Poperinge langs een toegangsweg naar het centrum (Bruggestraat). De Bruggestraat, Valkestraat en de Sint-Janskruisstraat zijn heringericht. Op het plein voor de kerk werden parkeerplaatsen voorzien. Op korte afstand zijn er diverse parkeermogelijkheden.

Er is geen afzonderlijk kerkhof rondom de kerk, gezien de centrale begraafplaats op grondgebied van de stad Poperinge.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Deze kerk maakt deel uit van de pastorale eenheid Sint-Bertinus Poperinge-Vleteren. Er worden tweewekelijkse eucharistievieringen gehouden met gemiddeld 50 tot 80 aanwezigen.

De kerk wordt momenteel gebruikt voor de katholieke eredienst. In 2023 vonden er 3 huwelijken, 26 doopvieringen, 35 begrafenissen, 43 eerste communies, 39 vormselvieringen en 3 schoolvieringen plaats. Daarnaast worden ook een kinderzegen, een triduum, een noveenviering en een KSA-jaarmis georganiseerd. Er is geen gsm-mast en geen torenuurwerk, maar de kerk beschikt wel over een klokuurwerk.

Deze kerk is een Devotiekerk. In de Sint-Janskerk komt dagelijks een groot aantal gelovigen samen om het miraculeuze beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Sint-Jan aan te roepen. De kerk heeft een toeristische betekenis op religieus vlak en is dagelijks toegankelijk van 8u30 tot 18u.

Jaarlijks vindt de Maria-Ommegang plaats, een cultuur-historische processie waarbij figuranten het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Sint-Jan door de binnenstad begeleiden, met bijzondere aandacht voor de stad Poperinge door de eeuwen heen.

Gedurende het jaar wordt de kerk sporadisch gebruikt voor muzikale evenementen. Ook worden er koorrepetities in de kerk gehouden.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud eredienstfunctie met maximale valorisatie. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren verder bekeken worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen/sanitair/....

De socio-culturele invulling kan nog versterkt worden gelet op de centrale ligging, gemakkelijke bereikbaarheid, ruime toegankelijkheid en met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven.

De Sint-Janskerk is een open kerk waardoor individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch verhaal van de kerk krijgt een permanente plaats.

Er wordt ingezet op het verhaal van Onze-Lieve-Vrouw van Sint-Jan.

2.3. Sint-Martinuskerk Haringe

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Martinus
Geografische ligging:	Adres: Haringeplein, Roesbrugge - Haringe
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Martinus
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge.
Bescherming(en):	is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Martinus. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Martinus (zonder sacristie en traptoren). Deze bescherming is geldig sinds 13-08-1953 is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskern Haringe. Deze bescherming is geldig sinds 16-07-1993

2.4.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De kerk was oorspronkelijk afhankelijk van de abdij van Sint-Augustinus te Terwaan. Vermoedelijk werd na de brand van 1071 een romaans kerkgebouw opgetrokken in de vorm van een basilicale kruiskerk. De huidige vieringtoren is een overblijfsel van dit oorspronkelijke gebouw. Ook in 1123 en 1297 werd de kerk door brand getroffen. Rond 1304 was ze opnieuw heropgebouwd.

Na de Beeldenstorm onderging de kerk tussen 1591 en 1600 opnieuw een ingrijpende heropbouw. Daarbij ontstond een bakstenen, laatgotische, driebeukige hallenkerk met transept. Tijdens deze werken werd ook de vieringtoren verhoogd met een klokkenverdieping. In 1853 werd een sacristie aangebouwd. Het hoofdchoor en de zijkoor hebben elk een driezijdige koorsluiting. De toren is opgetrokken in ijzerzandsteen en heeft een vierkante plattegrond. Voor het koor bevindt zich een crypte, daterend van omstreeks het jaar 1000.

Het interieur dateert voornamelijk uit de late barok. Twee schilderijen uit 1771-1772, vervaardigd door Desremaux, sieren het interieur: *Engelbewaarder begeleidt een kind op zijn weg door het leven* en *De extase van Theresia van Avila*. Een *Kruisafneming* uit de 17de eeuw is geïnspireerd op een werk van Peter Paul Rubens.

In gepolychromeerd hout werd in 1669 een *Christus op de koude steen* vervaardigd. Andere beelden zijn onder meer van Augustinus van Hippo, Catharina van Siena, Thomas van Aquino, Eligius en Nicolaas van Myra (alle uit de 18de eeuw). Ook zijn er beelden van Petrus en Andreas (ca. 1725), Dominicus Guzman (1749), Barbara (ca. 1700), Onze-Lieve-Vrouw van Smarten (18de eeuw), Appolonia, Rochus van Montpellier en Ambrosius van Milaan (alle ca. 1700).

Het hoofdaltaar, gewijd aan Sint-Martinus, dateert van 1758. Het noordelijk zijaltaar is gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans, het zuidelijk aan het Heilig Kruis (beide ca. 1700). Verder zijn er twee biechtstoelen uit het begin van de 18de eeuw, een communiebank uit 1775, koorgestoelte uit 1782, deuren uit de 16de en 18de eeuw, een doksaalbalustrade uit 1778 en een doopvont eveneens uit 1778.

Onder het noordelijk zijaltaar bevindt zich een *antependium* dat erkend is als een topstuk volgens het Topstukkendecreet van de Vlaamse Overheid. Dit roodfluwelen antependium met gestulpt goudborduurwerk werd vervaardigd door de kloosterzusters van Onze-Lieve-Vrouw ten Bunderen (Conincksdale) uit Moorslede. Het toont centraal een medaillon met de voorstelling van de Heilige Agatha en het wapenschild van schenker Jacobus Theodorus de Coninck. De datering in het borduurwerk is 1698.

Het unieke orgel uit 1778 is afzonderlijk beschermd als erfgoedobject ([erfgoednummer 92034](#)). Het is uitgevoerd in Lodewijk XV-stijl door Lambert-Benoît Van Peteghem en wordt beschouwd als het best bewaarde orgel van deze beroemde Gentse orgelbouwersfamilie, die anderhalve eeuw lang kerken in Vlaanderen, Frankrijk en Nederland verrijkte. Dankzij de robuuste constructie heeft het instrument zijn oorspronkelijke samenstelling behouden. Het beschikt over een zeldzaam pedalensysteem en een oud trommelenspel, mogelijk het enige nog werkende exemplaar in zijn soort. De kerk is uitgerust met een branddetectiesysteem en een bliksembeveiligingssysteem.

Zie ook: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31395>

b) Bouwfysische toestand

De staat van deze kerk is goed. Herstelwerken aan de toren werden reeds uitgevoerd onder toezicht van architect Demeyere uit Kortrijk.

In 2018 werden dakgoten en afvoerbuizen van de Sint-Martinuskerk vervangen voor € 89.051,16.

Door de kerkfabriek Sint-Martinus Haringe werd in 2020 de toelating en een erfgoedpremie aangevraagd bij het agentschap Onroerend Erfgoed om onderhoudswerken uit te voeren aan de westgevel van de kerk van Haringe. Bij brief van 2 maart 2020 van het agentschap Onroerend Erfgoed werd aan de kerkfabriek Sint-Martinus Haringe medegedeeld dat toelating werd verleend om deze werken uit te voeren. Door het agentschap Onroerend Erfgoed werd tevens beslist om een erfgoedpremie volgens de standaardprocedure te verlenen aan de kerkfabriek Sint-Martinus Haringe.

Op 17 juli 2020 was er een overleg met de kerkfabriek. Door de kerkfabriek werd het dossier herwerkt en in totaal worden er voor €36.300,00 werken uitgevoerd. Er is een toezegging van een erfgoedpremie van €15.000,00. De investeringstoelage van de stad aan de kerkfabriek bedroeg €21.300,00.

Het herstel van de houten deurtjes van de daken en de houtwormaantasting werd in 2024 betoelaagd met €15.000. In 2025 worden herstellingswerken voorzien aan de beschermde Van Peteghemorgel.

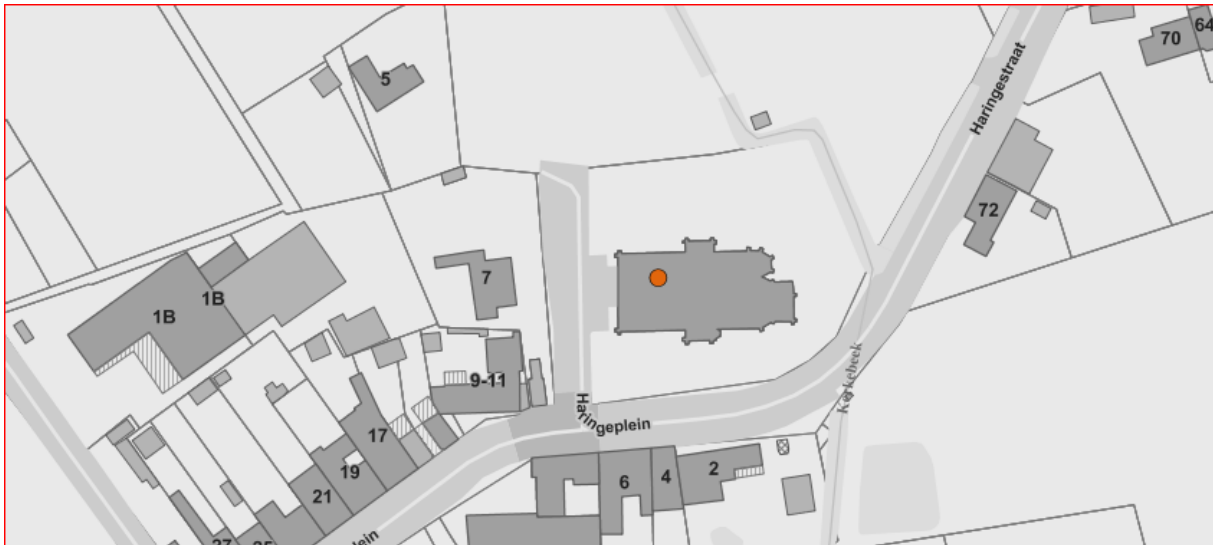
c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een hallenkerk met meerdere beuken en met transept of dwarsbeuk en een kruisingtoren als torentype. Deze kerk heeft geen winterkapel, maar wel een verwarmde sacristie zonder zitplaatsen, met een aparte toegang aan de noordoostzijde.

Sanitair: Er is één toilet in de sacristie dat niet openbaar is. Het gebouw is toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt centraal in het gehucht Haringe langs de Haringestraat.

Het kerkhof ligt rondom de kerk en behoort tot het beschermd dorpsgezicht.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken OLV Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het Decanaat Poperinge.

In de Sint-Martinuskerk van Haringe is er op de 4de zaterdag van de maand om 18u30 een eredienst met orgelbespeling. In 2023 waren er 6 begrafenissen, 2 huwelijken en 6 doopselvieringen.

De eerste 2 zaterdagen van de maand is er een gebedsdienst, eveneens met orgelbespeling.

In deze kerk bestaat een traditie via de Kultuurgemeenschap Haringe om geregeld (orgel)concerten/recepties te organiseren met o.a. Jef Neve, Alexander Besant & Benjamin Glorieux, Liebrecht Vanbeckevoort of orgelconcerten met Leon Berben en François Mesinnier.

2.2.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud van de eredienstfunctie met maximale valorisatie. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren verder bekeken worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. De socio-culturele invulling kan nog versterkt met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen/sanitair/....

We streven naar een 'open kerk' tegen uiterlijk eind 2026 zodat individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch verhaal van de kerk krijgt een permanente plaats. Tot openstelling en erkenning als 'open kerk' kan de kerk blijvend bezocht worden met een gids (greeter) na reservatie.

Een beheersplan voor de beschermd dorpsgezicht rond de omgeving van de kerk werd ingediend en goedgekeurd.

Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp en kerk wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd. Om bezoekers maximaal te informeren wordt er ook gestreefd naar een vaste opstelling van de kerkschatten. Dit evenwel in daarvoor beschermde veiligheidskasten.

Op korte termijn:

- Openstelling van de kerk en erkenning als 'open kerk'. Hierbij uitbreiding alarminstallatie en voorzien van camerabewaking i.f.v. diefstal.
- Veiligheidskasten voor permanente opstelling archeologische vondsten i.s.m. CO7.
- Permanente en betere opstelling van erkende topstukken.
- Paar keer per jaar culturele activiteiten zoals muzikaal optreden voor publiek of zondagmorgenconcerten.
- Jaarlijkse orgelconcerten in samenwerking met andere kerken in de regio.

2.4. Sint-Blasiuskerk Krombeke + Fatimakapel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.5.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Blasius
Geografische ligging:	Andreas Verbrigghestraat 1, Krombeke
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Blasius
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge. De stad Poperinge heeft de kapel Onze-Lieve-Vrouw van Fatima opgericht in 1948 ter gelegenheid van de doortocht in 1947 van het Mariabeeld Onze-Lieve-Vrouw van Fatima uit dankbaarheid voor het vrijwaren van Krombeke-dorp tijdens WOII. De kapel doet dienst als winterkapel.
Bescherming(en):	is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Blasius. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 . omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Blasius. Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1939.

2.5.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Blasiuskerk is de parochiekerk van Krombeke. Vermoedelijk was er oorspronkelijk sprake van een romaanse kapel, later (1134) een kerk, gebouwd in ijzerzandsteen. Later werd hier een laatgotische bakstenen hallenkerk gebouwd met drie beuken, waarbij ook het ijzerzandsteen werd hergebruikt. Het oostelijk deel is van begin 15e eeuw, de vieringtoren is 16e-eeuws. Tijdens de Beeldenstorm (2e helft 16e eeuw) werd de kerk gedeeltelijk vernield, en daarna hersteld. Ook in 1731 vonden herstelwerkzaamheden plaats. In 1874 werd een sacristie aangebouwd.

De kerk bezit enkele schilderijen, zoals *Lazarus en de rijke vrek* (tweede helft 18e eeuw) en *Doop van Jezus in de Jordaan* (vierde kwart 18e eeuw, toegeschreven aan Desremaux). Er is een 16e-eeuws gepolychromeerd stenen beeld van de Heilige Godelieve en een gepolychromeerd houten Sint-Annate-Drieën, afkomstig uit de abdij van Eversam (tweede helft 16e eeuw).

Het hoofdaltaar is een portiekaltaar van omstreeks 1740 met altaarstuk *Verheerlijking van het Kruis*. In de noordbeuk is een portiekaltaar (1e helft 17e eeuw) dat is toegewijd aan *Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans*, met een altaartafel uit de 2e helft van de 18e eeuw. Het zuidelijk zijaltaar is toegewijd aan de Heilige Blasius, met een Blasiusbeeld uit de eerste helft van de 18e eeuw. De altaartafel is eind 18e eeuw.

De biechtstoelen zijn van omstreeks 1800; de communiebank is van omstreeks 1740; de preekstoel is uit de 1e helft van de 17e eeuw. Het orgel is afkomstig van Duinkerke, in 1780 vervaardigd door Jean-Joseph vander Haeghen, en vernieuwd door Loncke. Ook is er een 16e-eeuwse grafsteen.

Zie ook: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31272>

b) Bouwfysische toestand

In 2012 werden onderhoudswerken aan het interieur uitgevoerd. Er zijn onderhoudswerken nodig aan de dakvlakken, waaronder de vernieuwing van de leien. Daarnaast is schade merkbaar aan het metselwerk van de steunberen en aan de arkeltoren. Op langere termijn zal ook het orgel gerestaureerd moeten worden.

Tijdens de zitting van 18 december 2017 kende het college van burgemeester en schepenen de opdracht "*Beheersplan Sint-Blasiuskerk Krombeke*" toe aan architectenbureau Vanhove Dries bvba. Het opdrachtbedrag bedroeg € 12.033,45. Voor het opmaken van het beheersplan werd een onderzoekpremie van € 7.956 toegekend aan de stad.

Architect Dries Vanhove bezorgde in september 2020 het beheersplan van de kerk. In dit plan worden vooral problemen vastgesteld aan de daken. Het beheersplan voorziet de opmaak van een volledig ontwerpdossier voor de herstelling van de daken, in combinatie met een algemene aanpak van de gevels. De voorlopige kostraming bedraagt € 500.000,00. Dit dossier kan volgens het plan ingediend worden bij het agentschap Onroerend Erfgoed, met het oog op het verkrijgen van een erfgoedpremie via de bijzondere procedure.

Het beheersplan wijst ook op de noodzaak om losgekomen elementen van het houten kerkmeubilair opnieuw te bevestigen. Verder wordt ook de restauratie van de zijaltaren en het hoofdaltaar aanbevolen, om het verlies van waardevolle geschilderde afwerkingen te voorkomen. In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd.

c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een hallenkerk met meerdere beuken en een transept of dwarsbeuk. Het torentype is een kruisingtoren met een torenuurwerk.

Er is een winterkapel (de Fatimakapel) met een capaciteit van 60 à 70 personen. Deze is voorzien van verwarming en bevindt zich op ongeveer 80 meter van de hoofdkerk. Het zangkoor houdt er zijn repetities. Er is een orgel aanwezig, maar geen sanitair. De kapel kan ook voor andere doeleinden worden gebruikt.

De sacristie is klein (< tien zitplaatsen), maar beschikt over een aparte toegang en verwarming.

De kerk is door de vele pilaren niet opdeelbaar zonder het sfeervolle karakter te verliezen. Indien er toch een opdeling gebeurt, zou dat ten koste gaan van de esthetiek.

Momenteel is er één sanitaire voorziening (namelijk één toilet) achteraan in de kerk. Deze is bereikbaar via de sacristie of via de achterdeur van de kerk.

Er is een technische ruimte aanwezig waar zich de bediening van de centrale verwarming en een elektrische kast bevinden. Deze ruimte kan eventueel een andere bestemming krijgen.

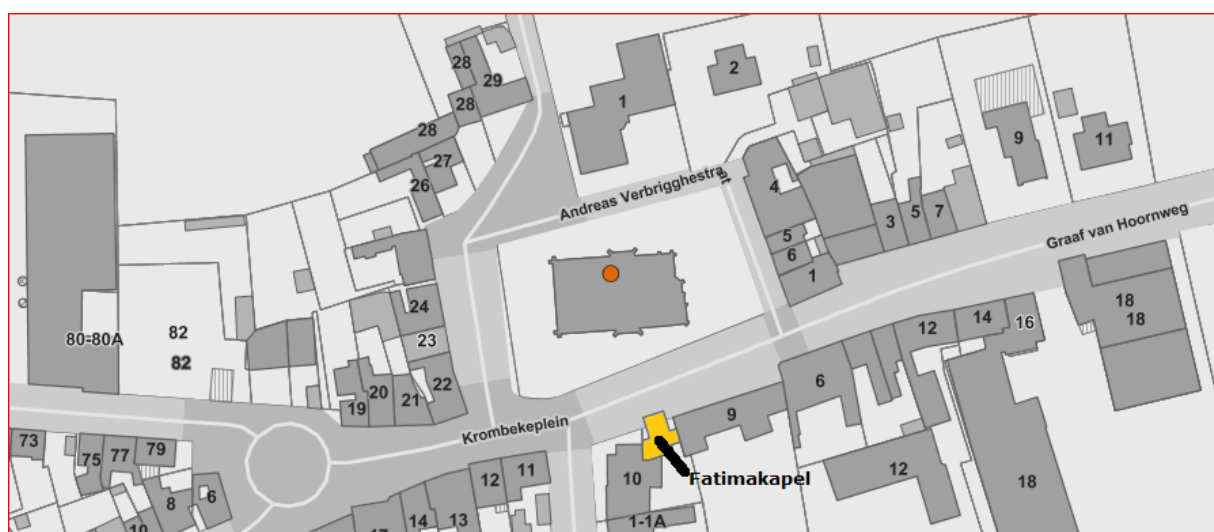
De sacristie kan, mits een kleine aanpassing, naast haar huidige functies ook dienstdoen als kleine vergaderzaal.

In het voorste gedeelte van de kerk, ter hoogte van de communiebank, kan een indeling worden voorzien. Ook aan de zijbeuk is een indeling mogelijk. Een belangrijke voorwaarde is dat de mooie eiken lambrisering zichtbaar blijft. Eventueel kan hiervoor een glazen wand worden geplaatst.

Het gebouw is toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit.

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt centraal in de deelgemeente Krombeke.

Het kerkhof ligt rondom de kerk. In het RUP Krombeke is in de Roggestraat een zone voorzien voor de aanleg van een nieuwe begraafplaats.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen samen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het decanaat Ieper-Poperinge.

In de Sint-Blasiuskerk te Krombeke wordt momenteel maandelijks een eucharistieviering gehouden, met gemiddeld 15 aanwezigen (zie pastoraal plan). In 2023 vonden er één doopviering, vijf uitvaarten en twee schoolvieringen plaats.

Aan verenigingen en andere geïnteresseerden wordt de mogelijkheid geboden om concerten, tentoonstellingen en lezingen te organiseren. Voorbeeld hiervan is het aperitiefconcert van de Muziekkapel.

Voor of na de mis, en ook op weekdagen wanneer de kerk open is, wordt de kerk regelmatig bezocht door passanten of toeristen. Op aanvraag zijn ook groepsbezoeken mogelijk.

Er worden geregeld diverse tentoonstellingen georganiseerd, vaak met een archeologisch karakter. Zo vond in november 2023 de tentoonstelling *Gif mo Goaze* plaats. Tijdens deze expo werden archeologische vondsten getoond die werden opgegraven tijdens de aanleg van de aardgasleiding tussen 2014 en 2016, van Alveringem tot Maldegem.

In november 2024 organiseerde Samana een tentoonstelling met als titel *De tijd van toen*. Deze expo belichtte verschillende oude voorwerpen, gaande van religieuze objecten tot huishoudelijke items, oude schoolbenodigdheden en speelgoed uit vroegere tijden.

2.5.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud erediensfunctie met maximale valorisatie. De Fatimakapel wordt verder gebruikt als winterkapel. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren nagezien worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. De socio-culturele invulling kan nog versterkt met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen/sanitair/...

We streven naar een 'open kerk' tegen uiterlijk eind 2026 zodat individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch

verhaal van de kerk krijgt een permanente plaats. Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp/kerk wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd.

2.5. Sint-Vedastuskerk Reningelst

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.6.1. Identificatie

Naam:	Sint-Vedastuskerk Reningelst
Geografische ligging:	Reningelstplein 4 A 8970 Reningelst
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Vedastus
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge
Bescherming(en):	is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Vedastus met kerkhof. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024. omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Vedastus met kerkhof: parochiekerk. Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1979. is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Reningelst. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024. is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Reningelst. Deze bescherming is geldig sinds 26-11-1998.

2.6.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De van oorsprong romaanse parochiekerk St.-Vedastus, is omstreeks 1500 verbouwd tot een driebeukige laatgotische hallenkerk.

In de 12de eeuw werd een eerste stenen kerk gebouwd volgens het basiliektype met hoge middenbeuk en smallere, lage zijbeuken. Enkel de onderbouw van de vieringtoren en de westgevel (ingangsportaal) in ijzerzandsteen zijn er nog resten van. Wanneer de kerk vergroot werd en haar gotische vorm aannam is niet gekend.

In de troebele tijden van de godsdienstoorlogen werden de drie priesters van Reningelst in 1568 vermoord. In 1583 werd het kerkgebouw in brand gestoken door de geuzen. Pas omstreeks 1623 was de herstelling voltooid en kreeg de architectuur haar huidig uitzicht.

In de 18de en 19de eeuw kreeg de kerk haar huidige uitrusting en versiering. Het meubilair dateert hoofdzakelijk uit de tweede helft van de 18de eeuw en bevat enkele stukken van bijzondere waarde, o.a. de preekstoel, de communiebank, de beide grote biechtstoelen en de verbouwde orgelkast. De sacristie en het zuidelijk koor werden ca. 1890 verbouwd. Tijdens W.O. I werd de kerk zwaar beschadigd.

Later volgden nog kleine wijzigingen, zoals de aanpassing aan de nieuwe liturgie. In 1979 werd de kerk beschermd. In de tachtiger jaren plaatste men een moderne verwarming. In 1998-2000 werd de kerk grondig gerestaureerd.

Meubilair: St.-Jozefaltaar en een zijaltaar in geschilderd en gemarmerd hout, (18de eeuw), twee biechtstoelen, eiken communiebank met voorstelling van de H. Eucharistie en Mariamonogram (1749). Marmeren doopvont uit de 17de eeuw. Gedenkplaten ter herinnering aan de moord op de pastoors door de beeldenstormers in 1567 en van de familie Buldeel, heren van Reningelst. Marmeren grafstenen tegen de kruisingpijlers. Een aantal schilderijen en sculpturen waaronder een Sint- Jozef met Kind, uit de 18de eeuw en een buste van de H.-Vedastus (18de eeuw). Aan de westzijde een 18de -eeuwse Calvarie met gekruisigde Christus.

Zie ook <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/31375>

b) Bouwfysische toestand

In de periode 1999–2000 werd de Sint-Vedastuskerk grondig gerenoveerd. In 2009 volgde een oprissing van het interieur: de kerk werd opnieuw geschilderd, de preekstoel gerestaureerd en diverse religieuze objecten zoals de luchter, godslamp, het processiekruis en kandelaars werden hersteld en opgefrist. Het gebouw bevindt zich sindsdien in redelijk goede staat. Toch blijven het onderhoud van de daken en goten, evenals plaatselijke schade door doorslaand vocht, belangrijke aandachtspunten. De aanbevelingen uit het verslag van Monumentenwacht worden stelselmatig opgevolgd.

Er dient een beheersplan opgemaakt te worden om het onderhoud op lange termijn gestructureerd aan te pakken.

Op 17 juli 2014 werd een aanvraag ingediend voor een restauratiepremie voor deze vernieuwing en voor herstelwerken aan de sacristie. Op 8 september 2014 werd dit dossier inhoudelijk goedgekeurd door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het voorziene premiebedrag bedroeg €125.160,85. Bij ministerieel besluit van 19 april 2022 werd effectief een restauratiepremie toegekend voor deze werken.

In 2016 en 2017 werden reeds premies aangevraagd en toegekend voor het herstel van de kerkhofmuur en de hekwerken. Op 15 januari 2018 kende het agentschap Onroerend Erfgoed een premie toe voor de restauratie van de kerkhofmuur van de Sint-Vedastuskerk. Deze premie bedroeg €20.000.

Op 28 november 2022 diende de kerkfabriek Sint-Vedastus een aanvraag in bij het agentschap Onroerend Erfgoed voor een erfgoedpremie volgens de standaardprocedure. Deze aanvraag betrof het herstellen en schilderen van het buitenschrijnwerk: de portaaldeur, traptorendeur, sacristiedeur en de kroonlijst van de sacristie. Deze werken waren noodzakelijk voor het behoud van het monument en hebben geen negatieve impact op de erfgoedwaarde ervan. Het agentschap verleende toestemming voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Op 16 januari 2023 werd per brief bevestigd dat de erfgoedpremie toegekend werd. De kostprijs van de werken bedroeg €4.835,82. Het standaard premiepercentage van 60% werd verhoogd met 10% vanwege het goede onderhoud in de voorgaande jaren, wat resulteerde in een totale premie van €3.385,07. De werkzaamheden werden uitgevoerd in 2023 en 2024.

In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd.

De vernieuwing van de verwarmingsinstallatie in de kerk is voorzien voor 2025.

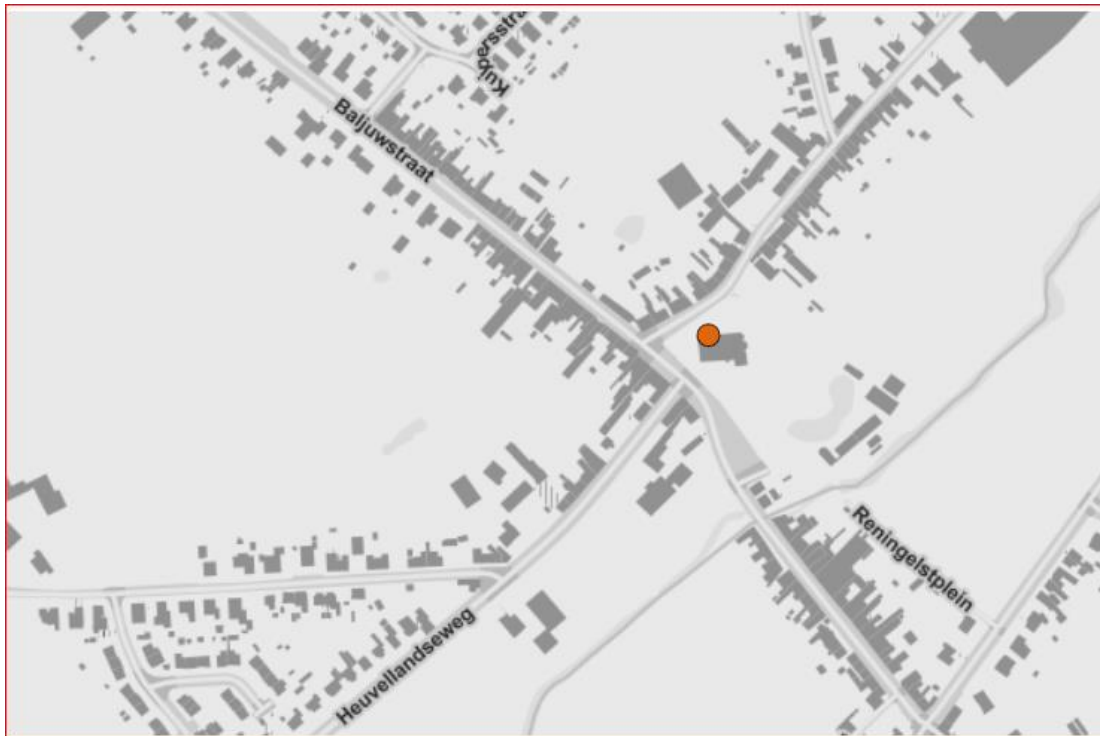
c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een hallenkerk met meerdere beuken en met een transept of dwarsbeuk. Er is geen winterkapel, maar wel een sacristie met minder dan tien zitplaatsen, voorzien van een aparte toegang en verwarming.

De belangrijkste cultuurgooderen zijn uitgebreid besproken in het beheersplan. Het gebouw is vlot toegankelijk: aan de toegangsdeur werd een hellend vlak aangebracht om de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers te verbeteren.

2.6.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Vedastuskerk, omgeven door het ommuurde kerkhof, bevindt zich in de dorpskern van Reningelst. Ze ligt in de onmiddellijke nabijheid van de Britse begraafplaats "Reningelst Churchyard Extension", de voormalige kasteelhoeve van het in 1793 vernielde kasteel, en de voormalige brouwerij-mouterij Sint-Joris. De kerk ligt ook langs het traject van de Schreveroute (fietsroute) en van de wandelroutes het Lindegoedpad en het Zoetendaalpad.

2.6.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochie Sint-Vedastus Reningelst behoort tot de federatie Heuvelland. De kerk wordt momenteel gebruikt voor de eredienst. Elke vierde zaterdag van de maand om 17 uur is er een eucharistieviering. Daarnaast vinden er regelmatig doopsels, begrafenissen, huwelijken en schoolvieringen van de vrije basisschool plaats. Deze kerk maakt deel uit van een pastorale eenheid met de andere kerken van Heuvelland.

Verenigingen krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het gebouw voor activiteiten zoals een kerstconcert, een dwaallichtjestocht, optredens of evenementen van de Kinderbrouwerij. Uit de reacties in het gastenboek en de brandende kaarsen blijkt dat de kerk regelmatig wordt bezocht door gelovigen, toevallige passanten en toeristen. De kerk is dagelijks geopend en is aangesloten bij het netwerk *Open Kerken*.

2.6.5. Visie op het toekomstig gebruik

De eredienstfunctie blijft behouden, met daarnaast een nevenbestemming. Voor de kerk wordt een participatief onderzoek opgestart met het oog op de inrichting en uitrusting voor socio-cultureel gebruik als nevenbestemming, met als streefdoel afronding tegen eind 2027.

De Vedastuskerk is een open kerk waardoor individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers.

Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd. Ten

behoefte van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor de kerk of activiteiten die in het kerkgebouw kunnen doorgaan wordt een basispakket stoelen en tafels voorzien.

2.6. Sint-Victorkerk Proven

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Victor
Geografische ligging:	Adres: Alexisplein 1 te 8972 te Proven
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Victor
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge
Bescherming(en):	is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Victor met kerkhof sinds 14-05-2024 is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Sint-Victor met kerkhof sinds 27-03-2015

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De eerste vermeldingen van een kapel, vermoedelijk de rechtstreekse voorganger van de huidige Sint-Victorkerk, gaan terug tot halverwege de 12de eeuw. Waarschijnlijk ging het toen om een kleinere houten kapel, al is de aanwezigheid van metselwerk in ijzerhoudende kalkzandsteen niet uit te sluiten. Rond 1600 – of zelfs iets vroeger – werd de kerk, met een oudere kern, omgebouwd tot een hallenkerk. De belangrijkste aanwijzing hiervoor is het behoud van de dakkapconstructie. Er zijn ook aanwijzingen dat de kerk in het begin van de 17de eeuw belangrijke herstellingswerken onderging, die mogelijk neerkwamen op een integrale verbouwing van het gebouw.

In 1802 werd de kerk getroffen door een grote brand. De brand van 23 mei 1802 ontstond in een nabijgelegen hoeve ten zuidoosten van de kerk en sloeg door de hevige wind over op het kerkgebouw. Er werd steeds gesteld of aangenomen dat de Sint-Victorkerk in 1802 bijna volledig afbrandde, maar dat blijkt niet te kloppen. In het beheersplan wordt vooral verwezen naar de grote torenbrand.

Deze van oorsprong romaanse kerk onderging verschillende aanpassingen, uitbreidingen, verbouwingen en aankleding in de periode van de 17de tot de 20ste eeuw. De kerk heeft een imposante, vierkante vieringtoren met drie geledingen onder een pepervormige bekroning. De toren vertoont nog sporen van de vroegere romaanse constructie. De uitbreidingen, verbouwingen en de aankleding van het interieur in de 19de eeuw gebeurden in het kader van het neogotische reveil.

In 1850–1851 werden twee zijkapellen – de doopkapel en de Heilig Grafkapel – aangebouwd aan weerszijden van de kerk, tegen de westelijke traveeën en zijbeuken. In 1852–1854 werd een nieuwe sacristie gebouwd. In 1859–1862 volgde de bouw van een nieuw hoogkoor. Tussen 1867 en 1876 werd het houten meubilair voor het hoogkoor vervaardigd. Deze werken werden uitgevoerd door de beeldhouwer Henri Thoris uit Ieper en Jan Baptist van Biesbrouck uit Gent. Het betreft een neogotisch hoogaltaar, twee koorbanken voor de priester, lambrisering van het hoogkoor en een zitbank voor de burgemeester en schepenen.

In 1899–1901 werden dringende herstellingen uitgevoerd aan de toren en het dak van de kerk. Daarbij werden de vensters vervangen door spitsboogvormige exemplaren, het pleisterwerk werd verwijderd, en de muren en gewelven hersteld. De plannen hiervoor werden opgemaakt door architect Jules Soete uit Roeselare.

De neogotische nevenaltaren, gewijd aan O.L. Vrouw en Sint-Victor, werden in 1902 geschonken door barones Mazeman de Couthove. Uit datzelfde jaar dateren ook een nieuwe preekstoel, een nieuwe kruisweg, twee biechtstoelen en vermoedelijk ook de communiebanken. Ook het toenmalige inkomportaal met orgel stamt uit deze periode.

In september 1918 werd de kerk getroffen door een inslaande obus na een Duits bombardement op Proven. Het noordkoor en het noordtransept werden vrijwel volledig vernield. Voor de plannen en het bestek voor het herstel werd een beroep gedaan op de Ieperse architect Jules Coomans. De herstellingswerken vonden plaats in 1922.

Naar een ontwerp van de architecten Delafontaine en Hendryckx – die ook instonden voor het ontwerp van de herstellingen aan het exterieur in 1970 – werden in 1974–1975 herstellingswerken aan het

interieur van de kerk uitgevoerd. Het volledige pleisterwerk van de binnenmuren werd toen verwijderd. Het oude orgel werd op advies van orgelbouwer Loncke verwijderd en vervangen door een nieuw, klein pijporgel. De glas-in-loodramen in de spitsboogvensters werden vervangen door nieuwe modernistische glas-in-betonramen, ontworpen en uitgevoerd door Lionel Holvoet uit Wevelgem.

Meer gedetailleerde info: <https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/460>

b) Bouwfysische toestand

Architect Dries Vanhove werd aangesteld voor de opmaak van een beheersplan, dat in september 2017 werd afgeleverd. Volgens het inspectieverslag van Monumentenwacht van 3 februari 2014 waren dringende onderhouds- en instandhoudingswerken nodig. In 2015 werden de meest noodzakelijke onderhoudswerken aan toren en goten uitgevoerd. Op basis van dit verslag werkte de kerkraad een stappenplan uit om, binnen de financiële mogelijkheden en de door Monumentenwacht gestelde prioriteiten, zoveel mogelijk werken uit te voeren.

Naast de gewone onderhoudswerken aan daken en goten, werden ook de volgende grotere investeringswerken gerealiseerd:

- Aankoop en plaatsing van nieuwe interieurverlichting in 2016;
- Installatie van nieuwe bliksembeveiliging (fase 1) in 2018 voor € 7.889,53;
- Vernieuwing van het kegeldak van de trappentoren in 2019 voor € 10.728,71, met een erfgoedpremie van € 7.980,03;
- Ontmossen en hervoegen van de afzaten in het baksteenmetselwerk van de kerk in 2022 door Aquastra (kostprijs: € 12.782,78), met een erfgoedpremie van € 5.816,07;
- Aankoop van een rook- en branddetectiesysteem in 2022 door de stad Poperinge;
- Ontmossen, reinigen en hervoegen van de vensterafzaten in 2023.

Het meest recente inspectieverslag van Monumentenwacht dateert van 30 augustus 2022. De bedoeling van de kerkraad is om de aanbevolen werken stapsgewijs uit te voeren binnen de komende vijf jaar.

Het dossier voor de restauratie van de toren is voorzien voor 2026 (ereloon: € 35.000), maar wacht nog steeds op goedkeuring.

c) Architecturale mogelijkheden

De sacristie is bereikbaar via een toegangsdeur achteraan in het hoogkoor en sluit aan bij de winterkapel. Eigenlijk vormen de sacristie en de winterkapel één geheel. Ter hoogte van de houten wand met de verwarmingsinstallatie bevindt zich een aparte toegangsdeur naar de winterkapel, die

plaats biedt aan circa 25 personen. De winterkapel wordt afzonderlijk verwarmd met een gasconvector.

Achter de sacristie is een toilet beschikbaar voor de pastoor en medewerkers (niet toegankelijk voor het publiek). De kerk is toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit via een vlakke toegang tot de kerk.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Centrale ligging in de dorpskern van Proven. De kerk ligt op het vernieuwde Alexisplein.

Het kerkhof ligt rondom de kerk. Er is een inventarisatie van het kerkhof gebeurd en architect Dries Vanhove werd aangesteld voor de opmaak van een beheersplan. Binnen het RUP Proven Centrum werd een zone voorzien voor een nieuwe begraafplaats op wandelafstand van de kerk/huidige begraafplaats. De ontsluiting naar de nieuwe begraafplaats gebeurt via de voetweg/sentier n° 13.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen samen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het decanaat Poperinge. Er zijn maandelijkse eucharistievieringen met gemiddeld 25 aanwezigen. Er vinden geen weekvieringen plaats (zie pastoraal plan).

In 2023 waren er: 7 doopvieringen, 3 huwelijken, 10 begrafenissen, 12 eerste communies, 23 vormselvieringen en diverse schoolvieringen van basisschool De Kastanje (paasviering, kerstviering, voorbereidingen op de eerste communie en de vormselviering). Daarnaast waren er speciale misvieringen (onder meer voor OKRA) en diensten tijdens de Goede Week.

Er bestaat een gebruiksreglement dat toelaat om de kerk open te stellen voor culturele activiteiten. De Sint-Victorkerk is geen lid van Open Kerken. In principe is de kerk enkel open tijdens vieringen en diensten. Op Allerheiligen wordt de kerk in de namiddag opengesteld voor bezoekers van het kerkhof.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud van de eredienstfunctie met maximale valorisatie. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren verder bekeken worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. De socio-culturele invulling kan nog versterkt met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen/sanitair/....

We streven naar een 'open kerk' tegen uiterlijk eind 2026 zodat individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers. Het historisch verhaal van de kerk krijgt een permanente plaats. Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd.

De komende jaren zal het kerkgebouw ook als uitvalsbasis dienen voor muziekverenigingen en socio-culturele activiteiten wegens werkzaamheden aan het ontmoetingscentrum.

2.7. Sint-Martinus Roesbrugge

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Martinus Roesbrugge
Geografische ligging:	Roesbruggeplein 19 - Tempeliersstraat zonder nummer
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Martinus
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge
Bescherming(en):	De kerk is <u>niet beschermd</u> maar wel vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 5 oktober 2009

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Martinuskerk is de parochiekerk van Roesbrugge. Omstreeks 1488 stond er op deze plaats een kapel. In 1805 werd begonnen met de bouw van een beuk, die in 1806 werd ingewijd. De parochie van Roesbrugge splitste zich toen af van die van Haringe. Tussen 1826 en 1837 werd verdergegaan met de bouw. De toren werd ontworpen door de Ieperse architect Lernaud. Tijdens de Tweede Wereldoorlog raakte de kerk beschadigd, maar nadien werd ze hersteld.

Het betreft een driebeukige hallenkerk met een zware westtoren, waarvan het portaal in neoclassicistische stijl is uitgevoerd. De toren heeft vier geledingen. Het hoofdkoor heeft een driezijdige sluiting, terwijl de zijkoren een vlakke sluiting hebben. Het kerkmeubilair is voornamelijk 19de-eeuws en vertoont zowel neogotische als neoclassicistische kenmerken.

Meer gedetailleerde info: <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/31438>

b) Bouwfysische toestand

Het gebouw is in goede staat. Op 3 maart 2020 werd een inspectie van de bliksembeveiliging van de Sint-Martinuskerk te Roesbrugge uitgevoerd. Tijdens deze inspectie werd vastgesteld dat de bestaande bliksembeveiliging niet meer conform was. De kerkfabriek vroeg aan de aannemer om een offerte voor het aanleggen van een nieuwe bliksembeveiliging. De opdracht werd gegund voor het offertebedrag van €20.267,50.

Er werd afgesproken dat de werken aan de elektriciteitskast, ten bedrage van € 1.450, ten laste van de kerkfabriek zouden zijn. De bliksembeveiliging werd vernieuwd voor een bedrag van €15.300 en gefinancierd via een investeringstoelage van de stad aan de kerkfabriek.

In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd. De werken aan de nooddeuren van de kerk zijn uitgevoerd. Daarnaast loopt er momenteel een studie naar de plaatsing van zonnepanelen. De herstelling van de daken en het torenkruis (windhaan) is voorzien in 2025.

c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een hallenkerk met meerdere beuken en een geveltoren. Er is een winterkapel in een ander deel van de kerk, zonder aparte toegang, maar wel afzonderlijk te verwarmen. De kapel heeft meer dan 20 zitplaatsen en kan voor een ander doel worden gebruikt, in tegenstelling tot de sacristie. Deze beschikt wel over een afzonderlijke toegang en verwarming.

Sanitair: er is één toilet in het portaal dat niet openbaar is. Mits aanpassing kunnen er nog twee toiletten worden bijgeplaatst. In de sacristie is er een lavabo met stromend water en een toilet.

Het gebouw is toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt in de deelgemeente Roesbrugge en is vlot bereikbaar. Er zijn parkeermogelijkheden op het Roesbruggeplein. Er werd een nieuwe parking aangelegd die thans in gebruik is.

Het kerkhof ligt rond de kerk. Er is een zone voorzien voor de uitbreiding van het kerkhof en er werd een nieuwe plaats voorzien voor het kerkhof van Roesbrugge in 2021.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen samen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het decanaat Ieper-Poperinge. De kerk wordt momenteel gebruikt voor de eredienst. Elke derde zondag van de maand is er om 9 uur een eucharistieviering, met gemiddeld 22 aanwezigen. Op de eerste, tweede en vierde zondag van de maand vindt een gebedsviering plaats. Ook de dorpschool organiseert hier schoolvieringen. Tijdens de vastenperiode is er een kruiswegviering. Daarnaast vinden er occasioneel biechtvieringen, jubileum- en feestvieringen van verenigingen plaats.

In 2023 waren er 4 doopvieringen, 4 begrafenissen, 1 huwelijk, 7 eerste communicanten en 8 vormelingen.

Verenigingen krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het kerkgebouw voor activiteiten zoals kerstconcerten en optredens. De kerk wordt ook regelmatig ingezet voor sociaal-culturele evenementen, zoals filmvertoningen en andere activiteiten georganiseerd door verenigingen.

De kerk wordt geregeld bezocht door gelovigen, passanten en toeristen.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud eredienstfunctie met maximale valorisatie. Er wordt een studieopdracht met een participatieve inbreng uitgeschreven voor een nieuwe bestemming van de kerktoren en een goede nevenbestemming in functie van een sociaal-culturele invulling op structurele basis tegen eind 2027. Het is de bedoeling om de toren (occasioneel of structureel) toegankelijk te maken voor bezoekers/toeristen zodat deze als uitkijktoren kan functioneren.

We streven naar een 'open kerk' tegen uiterlijk eind 2026 zodat individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers.

Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd. Ten behoeve van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor de kerk of activiteiten die in het kerkgebouw kunnen doorgaan wordt een basispakket stoelen en tafels voorzien.

2.8. Sint-Bavokerk Watou

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Bavo
Geografische ligging:	Kerkhofstraat - 8978 Watou
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Bavo
Eigenaar:	Kerkfabriek, Steenvoordestraat 50, 8978 Watou
Bescherming(en):	-is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Bavo. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024 -is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Sint-Bavo. Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1939 -is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Watou. Deze bescherming is geldig sinds 03-07-1985

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Bavokerk is toegewijd aan de heilige Bavo. De huidige hallenkerk is een verbouwing uit de 16de eeuw in gotische stijl van de oorspronkelijk romaanse kerk uit de tweede helft van de 12de eeuw. Het bakstenen gedeelte van de middenbeuk en het onderste deel van de toren zijn resten van de oude kerk. De kerk is gelegen midden in een omhaagd kerkhof, met een Heilig Hartbeeld aan de zuidelijke zijde, en wordt begrensd door de Warandebeek in het noorden en het Watouplein in het zuiden.

De pseudo-romaanse geveltop met roosvenster en een deel van de achthoekige vieringtoren dateren uit de 19de eeuw. De plattegrond toont: een rechthoekig westelijk portaal, een driebeukig schip van drie traveeën, een zuidelijke doopkapel en een noordelijke kapel, een transept met armen van één travee, een hoofdkoor en twee zijkoren van respectievelijk drie en twee rechte traveeën met een driezijdige sluiting, en een noordelijke en zuidelijke sacristie.

In de kerk bevinden zich de praalgraven van de eerste graven van Watou, Karel van Ydeghe (+1630) en Maria van Cortewyle, en van de mysticus Karel Grimminck (1676–1728).

De kerk is sinds 1939 een beschermd monument. In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd.

Zie ook: [Parochiekerk Sint-Bavo | Inventaris Onroerend Erfgoed](#)

b) Bouwfysische toestand

De staat van deze kerk is volgens de inventaris van 2014 goed. De aanstelling van een ontwerper voor de opmaak van een beheersplan kan opgestart worden.

In 2022 werden er onderhoudswerken uitgevoerd aan het orgel zijnde het herstel van de hoofdblaasbalg en de pedaal van de pompen voor de windvoorziening.

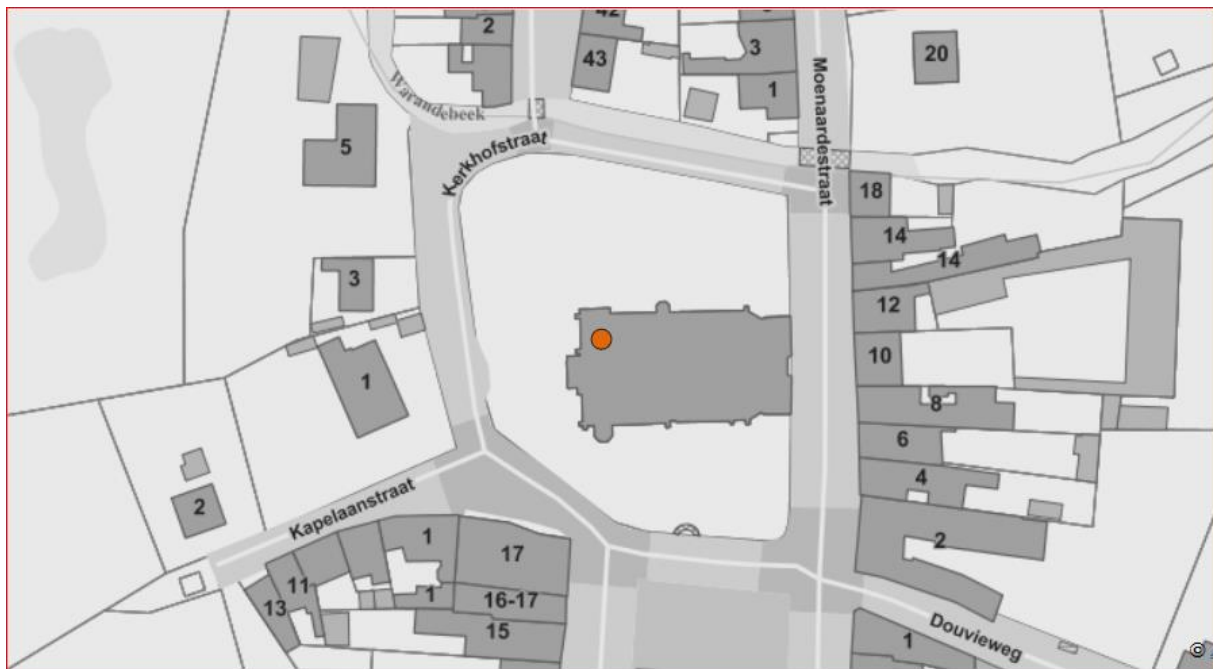
c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een hallenkerk (een kerk met meerdere beuken) met een transept (dwarsbeuk). De Sint-Bavokerk in Watou beschikt over een toren- en klokuurwerk. Het torentype is een kruisingtoren.

Er is geen winterkapel aanwezig. De sacristie beschikt over een aparte verwarming en biedt plaats aan ongeveer 15 zitplaatsen. De kerk is niet opdeelbaar. De kerk is toegankelijk voor mensen met een beperking; er is een lage drempel. De buitenverlichting is ingeschakeld op vrijdag, zaterdag en zondag.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Kerk ligt centraal in de dorpskern van Watou.

Het kerkhof ligt rondom de kerk en behoort tot het beschermd dorpsgezicht. In het RUP “Dorpskern Watou” werd een zone voorzien voor een nieuwe begraafplaats. Deze gronden werden reeds aangekocht en de begraafplaats is ondertussen al in gebruik.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Deze kerk is van toeristische betekenis en periodiek wordt een gregoriaans festival georganiseerd. Er wordt participatief nagedacht hoe dit festival verder kan evolueren in de kerk. De kerk is steeds toegankelijk van 8.00 tot 19.00 uur.

De kerken O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen samen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het decanaat Poperinge.

De kerk wordt momenteel gebruikt voor de katholieke eredienst, met maandelijkse eucharistievieringen die gemiddeld 50 aanwezigen tellen. Daarnaast vinden er ook gebedsvieringen plaats. In 2023 waren er 14 doopvieringen, 12 begrafenissen, 2 huwelijken, 15 eerste communies en 9 vormselvieringen.

In deze kerk wordt ook de novene ter ere van pastoor K.L. Grimminck gehouden. Ter voorbereiding op Pasen wordt er tweemaal een kruisweg georganiseerd.

De kerk maakt jaarlijks deel uit van de Poëziesomer van Watou en fungeert dan als locatie voor een concert en (kunst)tentoonstelling. Ook het kunstenfestival van Watou vindt gedeeltelijk plaats in de omgeving van de kerk.

De kerk heeft een toeristische waarde. Periodiek wordt er een gregoriaans festival georganiseerd. Er wordt op participatieve wijze nagedacht over de toekomstige evolutie van dit initiatief binnen de kerk. De kerk is dagelijks toegankelijk van 8.00 tot 19.00 uur.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud eredienstfunctie met nevenbestemming. Er wordt participatief onderzocht of er ruimte kan gecreëerd worden om de kerk in te richten als een kunstkerk en dit aansluitend op het jaarlijks kunstenfestival. Zodoende krijgt het gebouw een permanente plaats in dit succesvolle kunstproject. De studie wordt uitgevoerd tegen eind 2027.

We streven naar een 'open kerk' tegen uiterlijk eind 2026 zodat individuele bezoeken mogelijk blijven (ifv. religieuze beleving, rust of toerisme). Op die manier kan de kerk verder groeien als toeristische trekpleister en rustplaats voor lokale en bovenlokale bezoekers en voorbijgangers.

Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd. Ten behoeve van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor de kerk of activiteiten die in het kerkgebouw kunnen doorgaan wordt bv. een basispakket stoelen en tafels voorzien.

2.11. Sint-Jan de Doperkerk in Sint-Jan-ter-Biezen

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Sint-Jan-de Doper
Geografische ligging:	Kapellestraat 9, 8970 Sint-Jan-ter-Biezen
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat: Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: Sint-Jan-ter-Biezen
Eigenaar:	Stad Poperinge, Grote Markt 1, 8970 Poperinge.
Bescherming(en):	Niet beschermd, wel vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 05-10-2009

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Neogotisch zaalkerkje, gebouwd tussen 1893-1894 en 1906. In 1971 werd het deels vernield door een onweer en in 1972 hersteld. De oorspronkelijke kapel uit de 16de eeuw werd verbouwd in 1720, 1845 en 1855. In 1724 bouwde Karel Lodewijk Grimminck een kluis naast de kapel, waar hij als kluizenaar leefde. Het opschrift in de zuidelijke gevel verwijst hiernaar. De kluis is inmiddels verdwenen.

De plattegrond toont een driebeukig, rechthoekig schip: een middenbeuk van zes traveeën, zijbeuken van vijf traveeën, en een noordelijke en zuidelijke sacristie van één travee. Het zadeldak (nokrichting parallel aan de straat, bedekt met leien) heeft een dakruiter met een ingesnoerde spitsbekroning. Het gebouw is opgetrokken in rode baksteen. De noordelijke en zuidelijke gevels worden geritmeerd door rondboogvensters op afzaten en steunberen.

In de zuidelijke gevel bevindt zich een gevelsteen met de inscriptie: "*Priester, kluizenaar, mysticus Karel-Lodewijk Grimminck leefde van 1724 tot 1728 naast deze kapel in armoede en in boete. 12 nov. 1728.*"

De westelijke zijpuntgevel is versierd met rondbogige, bakstenen casementen. De geveltop is afgewerkt met een rondbogig baksteenfries. Het rondboogportaal bevindt zich onder een oculus en heeft een versierd arduinen boogveld.

Meer gedetailleerde info: <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/31467>

b) Bouwfysische toestand

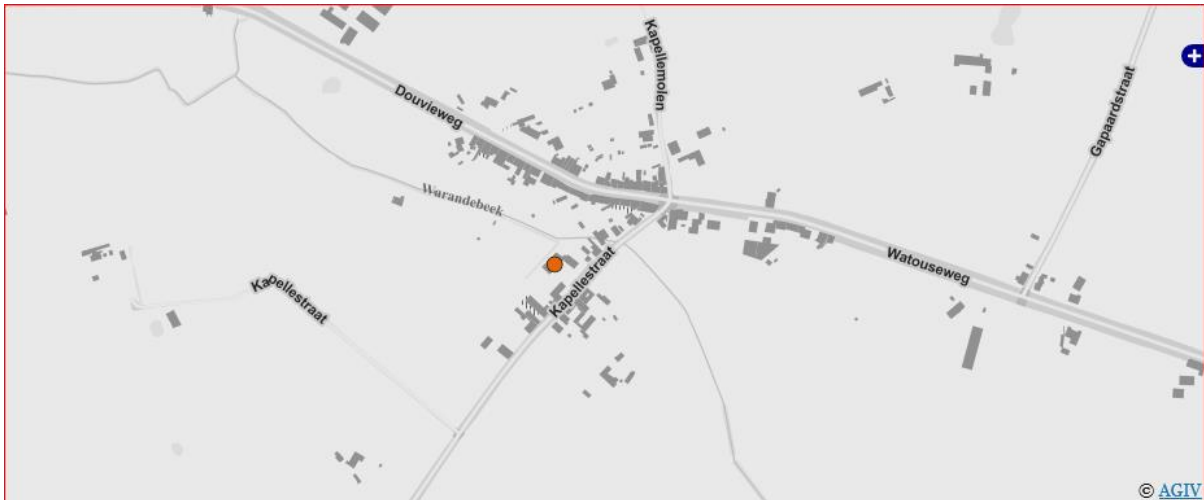
De staat van deze kerk is volgens de inventaris van 2014 goed. In 2022 werd een branddetectiesysteem geïnstalleerd.

c) Architecturale mogelijkheden

Het betreft een zaalkerk - Torentype: dakruiter. Er is geen winterkapel. De sacristie heeft een afzonderlijke verwarming. De kerk is toegankelijk voor mensen met een beperking, er is een lage drempel.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Kerk is gelegen in de Kapellestraat.

Er is een kerkhof achter en naast de kerk en één elders in het dorp. De pastorie gelegen naast en aan de kerk werd openbaar verkocht in 2023. Een gedeelte tuin wordt heraangelegd en zal gebruikt worden voor gemeenschapsactiviteiten.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken OLV Onbevlekt Ontvangen (Abele), Sint-Martinus (Haringe), Sint-Blasius (Krombeke), Sint-Victor (Proven), Sint-Martinus (Roesbrugge), Sint-Jan (Sint-Jan-ter-Biezen) en Sint-Bavo (Watou) vormen de federatie Poperinge-Westvleteren en behoren tot het Decanaat Poperinge.

Elke 4de zondag van de maand is er om 9 uur een eredienst met gemiddeld 19 aanwezigen. Op andere zondagen is er om 9.30u. een gebedsviering.

Het koor Viri Galilaei treedt maandelijks op in de misviering. Ook het gregoriaans koor Cum Jubilo luistert een zevental vieringen op gedurende het jaar. Deze kerk is immers de thuishaven van beide gregoriaanse koren die er ook hun repetities houden. In 2023 waren er 2 doopselvieringen en 3 begrafenissen. Er komen ook veel mensen een kaarsje branden. (voor Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Antonius). Tijdens de 9-daagse novene voor Sint Antonius zijn +/- 50 mensen aanwezig.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Behoud van eredienst met een maximale valorisatie. Samen met het kerkbestuur zal de komende jaren verder bekeken worden hoe we de 'maximale valorisatie' zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en vorm geven. Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik (ziel van de kerk) van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn. De socio-culturele invulling kan nog versterkt met vooral culturele potenties in combinatie met het bestaande verenigingsleven. Daartoe voorziet het stadsbestuur in een basisuitrusting aan bv. tafels en stoelen/sanitair/...

Voor het gebouw wordt een openbare groene ruimte heraangelegd. Er wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp wordt verteld met een vaste opstelling. Deze lokale invulling

wordt verder ingevuld met algemene toeristische info (wandelen/fietsen, recreatie). Op deze wijze wordt een open kerk voor de bezoeker gecreëerd.

Ten behoeve van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor de kerk of socio-culturele activiteiten die in het kerkgebouw kunnen doorgaan wordt bv. een basispakket stoelen en tafels voorzien.

2.9. Onze-Lieve-Vrouw-Ontvangenkerk Abele-Boeschepe (F)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Ontvangen Abele-Boeschepe
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat: Parochie:
Geografische ligging:	Adres: Abeleplein- Rue de Cassel.
Eigenaar:	gemeente Boeschepe (F)
Bescherming:	De kerk is niet beschermd.

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangenkerk is de parochiekerk van het grensdorp Abele, gelegen aan het Abeleplein en de Rue de Cassel. Hoewel het kerkgebouw zich op het grondgebied van de

Franse gemeente Boeschepe bevindt, behoort het kerkelijk tot het bisdom Brugge. De kerk, een neogotisch ontwerp van Charles Leroy, werd gebouwd in de periode 1872-1873. Ze wordt gekenmerkt door een ingebouwde toren met hoge spits en drie hoektorentjes ter hoogte van de trans.

b) Bouwfysische toestand

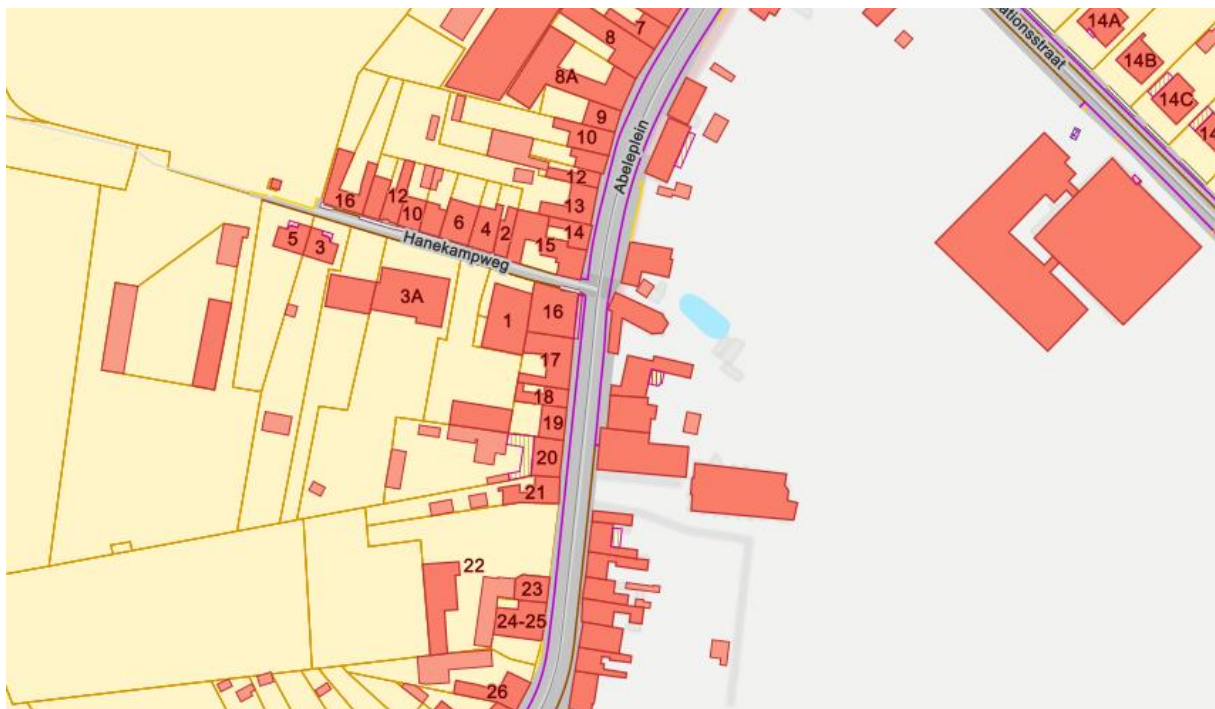
Geen gegevens beschikbaar.

c) Architecturale mogelijkheden

Geen gegevens beschikbaar.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk situeert zich centraal aan het Abeleplein op Frans grondgebied en is voorzien van een parking met zes plaatsen.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Er is een eredienst elke 1ste zaterdag van de maand om 18u30. In 2023 waren er 2 begrafenissen, 6 doopselvieringen, 12 eerste communies en 11 vormselvieringen.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Deze kerk ligt op het grondgebied van de Franse gemeente Boeschepe, is ook eigendom van de gemeente Boeschepe, maar behoort tot het bisdom Brugge. De stad Poperinge heeft in Abele het

project 'DNA van het dorp' lopen. De uitgangspunten in dit proces pleiten voor het behoud van het kerkgebouw, met een optie tot herbestemming. De bewoners ervaren dat hun huidige ontmoetingsinfrastructuur te klein is voor een aantal typische activiteiten. De kerk zou extra ruimte kunnen bieden. Uitgangspunt is dat zowel D'Hoge Schole als de kerk behouden blijven als gemeenschapsruimtes: D'Hoge Schole voor grote evenementen zoals de sinksenkermis en kinderopvang, de kerk voor activiteiten zoals het schoolontbijt en culturele initiatieven — maar niet als feestzaal. Het voorzien van bijkomende functies in de kerk kan een antwoord bieden op de vraag van de bewoners naar meer ontmoetingsruimte. Verdere gesprekken met de gemeente Boeschepe en de Franse autoriteiten over de uitwerking van de mogelijkheden in de kerk zijn noodzakelijk. Daarbij moet rekening worden gehouden met een evenwichtige verdeling van de inspanningen, zodat ook de Franse partners akkoord gaan. Momenteel is er een gebrek aan verbinding tussen de twee pleinen die naast en rechtover de kerk gelegen zijn, onder meer door het ontbreken van een duidelijke materialisatie. Het creëren van één eenduidig plein zou een symbolische stap kunnen zijn naar een sterkere verbondenheid tussen de twee landen en de toekomst van de kerk.

2.12. Kapelanj 't Vogeltje

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:	Kapelanj 't Vogeltje
Geografische ligging:	Loviestraat 18 te Poperinge
Plaats in kerkelijke structuur:	Bisdom: Brugge Decanaat Ieper-Poperinge Parochie: 't Vogeltje
Eigenaar:	Kerkfabriek Sint-Bertinus. Priesterstraat 18 te 8970 Poperinge
Bescherming(en):	<u>Niet beschermd</u> maar wel vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 05-10-2009

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

In 1837 stichtte Bruno Van Merris, pastoor-deken van de Sint-Bertinusparochie, de kloosterorde Sint-Vincentius à Paulo op het landelijke gehucht 't Vogeltje. In 1841 werd een nieuw kloostergebouw met school opgetrokken. In 1856 werd een nieuwe kapel ingehuldigd, gewijd aan O.L. Vrouw Onbevleete

Ontvangenis (ontworpen door architect Pierre Croquison). De kapel is een beuk van vijf traveeën met een driezijdige sluiting, onder een zinken zadeldak (de nokrichting parallel aan de straat), met een dakruiter met spitse bekroning. De bouw is uitgevoerd in rode baksteen op een arduinen sokkel. De spitsboog tweelichten met tracering bevinden zich in een vlakke omlijsting van gele baksteen, met doorgetrokken afzaten van arduin. Ritmerende steunberen met twee versnijdingen versterken de structuur. De westelijke puntgevel heeft een aandak, schouderstukken en een leienbeschiëting. Aan de oostzijde bevindt zich een aanleunende lage sacristie, in een aansluitende bouwtrant.

Het interieur van de kapel heeft een kruisribgewelf, volledig decoratief beschilderd, op versierde halfronde pilasters. De typerende neogotische beschildering heeft zowel een christelijk-symbolisch als decoratief karakter boven de ramen. Twee polychrome muurschilderingen zijn aanwezig: één op het doksaal met een voorstelling van een triomferende Christus omringd door engelen, en één boven het altaar met een engel met banner (O.L.V. van Barmhartigheid B.V.O.). Vooraan bevinden zich vier gebrandschilderde glasramen, die de patroonheiligen van de weldoeners (de familie Van Merris) uitbeelden, naar ontwerp van Clément Monteyne (Poperinge), voltooid in 1901 op kosten van Florent Denut (boekhouder bij Jules Van Merris). Alle overige ramen zijn eveneens sierlijk uitgevoerd met glas-in-loodramen die een herhalend patroon vertonen. De muren zijn bekleed met lijnwaad, versierd met diverse patronen. Het neogotische altaar, de biechtstoel en het doksaal maken het interieur compleet. Het praalgraf van de stichter, Bruno Henricus Donatus Van Merris (1787-1859), is te vinden in de kapel, met een ligbeeld van de overledene (een gedetailleerd beeldhouwwerk van de bekende beeldhouwer Pierre Puyenbroeck). Twee marmeren gedenkplaten ter ere van de familie Van Merris zijn eveneens aanwezig.

De kapel is volledig verbonden met de familie Van Merris en daarmee ook met het nabijgelegen kasteeldomein De Lovie (het kasteel werd in 1856 gebouwd door dezelfde architect). Samen met het kasteeldomein 't Couthof maakt het deel uit van de 19de-eeuwse landelijke aristocratie en hun invloed op de omgeving. De kapel is dan ook een essentieel onderdeel van het verhaal van deze beschermde kasteeldomeinen. De 19de-eeuwse kapel overleefde beide wereldoorlogen ongeschonden en heeft daardoor haar authenticiteit behouden.

b) Bouwfysische toestand

De ramen van de kapel verkeren in slechte staat, deels als gevolg van vandalisme in 2016. Uit het verslag van Monumentenwacht blijkt dat het dak en de muren in goede staat verkeren. Het herstel van het voegwerk is inmiddels uitgevoerd. De kapel werd oorspronkelijk verwarmd door middel van radiatoren, maar de verbonden verwarmingsketel is verwijderd vanwege de afbraak van het aanpalende klooster. Momenteel wordt de kapel verwarmd met een tijdelijke verwarming. De technische uitrusting, met betrekking tot zowel verwarming als elektriciteit, moet worden aangepakt. De kapel beschikt niet over sanitair of stromend water.

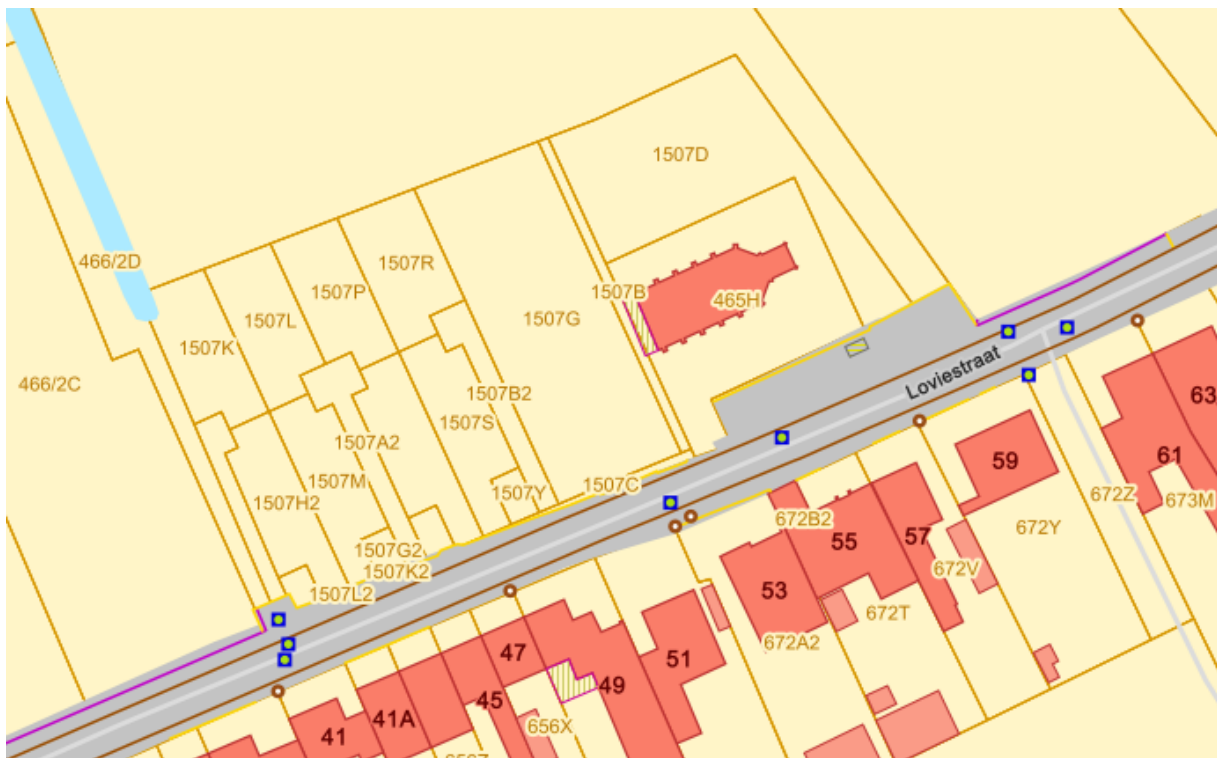
c) Architecturale mogelijkheden

De kapel bestaat uit één beuk en heeft een dakruiter als torentype. Er is een kleine sacristie zonder zitplaatsen en zonder afzonderlijke toegang. De kapel kan niet worden opgedeeld. Op de voormalige kloostersite werden acht nieuwe woningen gerealiseerd. Het tussenliggende perceel werd door de

stad aangekocht met het oog op een toekomstige herontwikkeling van de omgeving rond de kapel. Gelet op het belang van het behoud van de authenticiteit en de waardevolle erfgoedelementen, zijn architecturale ingrepen in de kapel vrijwel onmogelijk en bovendien niet wenselijk. Een restauratie, onder meer van enkele muurschilderingen, is dringend noodzakelijk.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kapel is gelegen in het gehucht 't Vogeltje in de Loviestraat 18. Door de WVI en Vlaanderen Bouwt werd naast de kapel een woonproject van 2 x 4 woningen gerealiseerd. Het resterend niet-bebouwd perceel naast de kapel werd eigendom van de stad in functie van een toekomstige herbestemming van de site rondom de kapel.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kapel is momenteel nog elke zondag in gebruik. De eerste zondag van de maand is er om 10 uur een eucharistieviering, de andere zondagen vindt er een gebedsdienst plaats. Elke dienst telt gemiddeld 25 à 30 aanwezigen bij een totale capaciteit van 80 zitplaatsen. Er worden geen begrafenissen gehouden, maar af en toe vindt er wel een doopsel of huwelijk plaats. De kapel staat ook open voor eventueel gedeeld gebruik, zoals vergaderingen van het lokale bewonersplatform.

Er is een nauwe samenwerking met vzw Erfgoed 't Vogeltje, die verschillende activiteiten organiseert (zoals optredens, kerstconcerten en lezingen) ten voordele van de conservering en restauratie van de kapel.

2.3.5. Visie op het toekomstig gebruik

Het gebouw wordt onttrokken aan de eredienst. Er wordt verder onderzocht of een herbestemming naar een ontmoetingsruimte, op maat van het gehucht 't Vogeltje, mogelijk is, met bijzondere aandacht voor een maximale restauratie en het behoud van de historische en architecturale erfgoedwaarde van het gebouw. Deze studie wordt uitgevoerd tegen eind 2028. Hiervoor wordt een studieopdracht uitgeschreven, waarbij participatief zal worden gewerkt. De mogelijkheid tot omvorming werd eerder al onderzocht in het ontwerpend haalbaarheidsonderzoek van 4 december 2015, uitgevoerd door de ontwerpers TV De Smet Vermeulen – noArchitecten. Om de herbestemming ruimtelijk alle kansen te geven, heeft de stad Poperinge het perceel naast de kapel aangekocht, waar parkeergelegenheid werd gecreëerd voor toekomstige gemeenschapsactiviteiten.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

Kerken zijn meestal centrale bakens in het ruimtelijke of sociale dorps- of stadsnetwerk. In de meeste gevallen zijn het zeer herkenbare gebouwen met vaak historische en architecturale kwaliteiten. Het zijn tevens stilte- en rustplekken. Het is dan ook van belang dat de kerkgebouwen er goed onderhouden uitzien.

In dit plan wordt een toekomstvisie uitgestippeld waarbij er een aantal belangrijke keuzes worden gemaakt, zoals het sluiten van 1 kapelanj. Nevenbestemmingstrajecten en onderzoeksfases zullen opgestart worden. Deze beleidsvisie beperkt zich niet tot de kerken met uitdovend karakter van de eredienstfunctie. Ook voor de kerken die hun eredienstfunctie behouden wordt gezocht naar mogelijkheden voor maximale valorisatie en/of gedeeld gebruik.

Met betrekking tot de frequentie van de erediensten werd onderzocht waar wekelijkse erediensten kunnen gehouden worden en waar (deelgemeenten) deze in een lagere frequentie zullen doorgaan, al dan niet aangevuld met gebedsdiensten. De frequentie van de erediensten werd opgenomen in het pastoraal plan van 26 september 2024.

Stopzetten van de eredienst met herbestemming van het gebouw

Er wordt geopteerd om 1 kerkgebouw te onttrekken aan de eredienst.

Kapelanj 't Vogeltje wordt onttrokken aan de eredienst. Herbestemming naar ontmoetingsruimte op maat van het gehucht 't Vogeltje met aandacht voor een maximale restauratie met behoud van de historische en architecturale erfgoedwaarde van het gebouw. Deze omvorming werd reeds onderzocht in het ontwerpend haalbaarheidsonderzoek van 4 december 2015 door de ontwerpers TV De Smet Vermeulen – noAarchitecten. Er wordt voldoende parkeergelegenheid gecreëerd naast de kapelanj voor toekomstige gemeenschapsactiviteiten.

Maximale valorisatie van het kerkgebouw

Het streven naar een maximale valorisatie van het kerkenbeleidsplan betekent dat het potentieel van kerkgebouwen zo volledig mogelijk wordt benut, zowel op religieus, cultureel, maatschappelijk als ruimtelijk vlak. Dit houdt in dat elk kerkgebouw wordt benaderd als een waardevol element binnen het lokale en bovenlokale landschap, met oog voor zowel het immaterieel en materieel erfgoed als voor de toekomstige rol die het gebouw kan opnemen in een veranderende samenleving. Valorisatie vertrekt hierbij vanuit een integrale visie: niet enkel het behoud en de eventuele voortzetting van de eredienst worden onderzocht, maar ook alternatieve of aanvullende functies die inspelen op actuele noden van de gemeenschap. Denk daarbij aan sociaal-culturele activiteiten, stilte- en bezinningsplekken, gemeenschapsvoorzieningen, educatieve of toeristische invullingen, en innovatieve samenwerkingen met andere actoren.

Het doel is om kerkgebouwen toekomstbestendig te maken door ze actief in te bedden in het maatschappelijk weefsel, met respect voor hun erfgoedwaarde. Door in te zetten op participatie, interbestuurlijke samenwerking en kennisdeling, wordt een beleid nagestreefd dat duurzaam, gedragen en realistisch is. Zo draagt de maximale valorisatie van het kerkgebouw bij aan de leefbaarheid, identiteit en sociale cohesie van de stad of het dorp.

Ons kerkelijk erfgoed heeft een bijzondere waarde. Daarom moedigt Poperinge een veelzijdige valorisatie aan van het kerkgebouw in al zijn facetten. In die zin wordt een ruimte gecreëerd waar het (historisch) verhaal van het dorp/de kerk wordt verteld met een vaste opstelling in elke dorpskerk. Deze lokale invulling wordt verder ingevuld met algemene toeristische info. Op deze wijze wordt in elke kerk een open kerk voor de bezoeker gecreëerd. In de centrumkerken krijgt het verhaal of de geschiedenis van de kerk zelf een prominente ruimte.

Gedeeld gebruik van het kerkgebouw

Maar ook gedeeld gebruik is een vorm van valorisatie. Er is immers een nood aan bijkomende gemeenschapsvoorzieningen. Er wordt geopteerd om in alle kerken met behoud van erediensten het gedeeld gebruik (in tijd en/of in ruimte) in te voeren. Bij het zoeken van nieuwe of bijkomende (ontmoetings)functies voor kerken of activiteiten die in kerken kunnen doorgaan wordt bijvoorbeeld voor elke kerk een basispakket stoelen en tafels voorzien. Waar mogelijk wordt ook voldoende sanitair voorzien om hieraan te kunnen beantwoorden.

Specifieke nevenbestemmingen

Nevenbestemmingen kunnen ervoor zorgen dat er een breder sociaal draagvlak ontstaat voor het kerkgebouw.

Te **Roesbrugge** wordt een studieopdracht uitgeschreven voor een nieuwe bestemming van de kerktoren met een toeristisch of socio-cultureel karakter. Het is de bedoeling om de toren (occasioneel of structureel) toegankelijk te maken zodat deze als uitkijktoren kan functioneren.

Te **Watou** wordt onderzocht of er ruimte kan gecreëerd worden om de kerk in te richten als een kunstkerk en dit aansluitend op het jaarlijks kunstenfestival. Zodoende krijgt het gebouw een permanente en centrale plaats in dit succesvolle kunstproject.

Te **Reningelst** wordt voor de kerk een onderzoeksfase opgestart voor een nieuwe socio-culturele invulling.

Te **Poperinge** wordt voor de Onze-Lieve-Vrouwekerk een onderzoeksfase opgestart voor een nieuwe socio-culturele invulling/erfgoeddepot.

3.1. Samenvattende tabel met vermelding genomen opties

	Naam Kerkgebouw	Plaats	Genomen optie
1	Sint-Bertinuskerk	Poperinge	Behoud erediensten met maximale valorisatie (decanale kerk).
2	Onze-Lieve-Vrouwekerk	Poperinge	Behoud erediensten en een nevenbestemming met eerbied voor en binnen het beschermd karakter van deze kerk is aangewezen. Er wordt geopteerd om in de kerk een Erfgoeddepot in onder te brengen en een ontmoetingsplaats te maken waar tentoonstellingen/kleine activiteiten/bloksquare kunnen gehouden worden. In een volgend meerjarenplan dienen hierin verder stappen gezet te worden.
3	Sint-Janskerk	Poperinge	Behoud erediensten met maximale valorisatie.
4	Sint-Martinuskerk	Haringe	Behoud erediensten met maximale valorisatie.
5	Sint-Blasiuskerk	Krombeke	Behoud erediensten met maximale valorisatie
6	Sint-Vedastuskerk	Reningelst	Behoud erediensten met nevenbestemming (onderzoeksfase socio-cultureel gebruik).
7	Sint-Victorkerk	Proven	Behoud erediensten met maximale valorisatie.
8	Sint-Martinuskerk	Roesbrugge	Behoud erediensten met nevenbestemming (onderzoeksfase uitkijktoren en socio-cultureel gebruik).
9	Sint-Janskerk	St-Jan ter Biezen	Behoud erediensten met maximale valorisatie. In een volgend meerjarenplan dienen hierin verder stappen gezet te worden.
10	Sint-Bavokerk	Watou	Gebruik erediensten met nevenbestemming (onderzoeksfase kunstkerk).
11	Kapelanij 't Vogeltje	Poperinge	Herbestemming naar een socio-culturele ontmoetingsruimte op maat van 't Vogeltje en met behoud van de erfgoedwaarde. In het volgend meerjarenplan dienen hierin verder stappen gezet te worden.
12	Onze-Lieve-Vrouwe- Ontvangenkerk	Abele- Boeschepe	Toekomstvisie ontwikkelen in overleg met de Franse gemeente Boeschepe en Franse autoriteiten.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

De kerkgebouwen zijn decennialang een baken geweest in het centrum van elk dorp, en hebben steeds een gemeenschapsfunctie vervuld, als lokaal ontmoetingscentrum en als spirituele bezinningsruimte. Bij het zoeken naar een neven- of herbestemming voor de betreffende kerken, is het belangrijk te zoeken naar een functie die aansluit bij deze gemeenschapsfunctie, zodat de kerken hun centrale rol in de gemeenschap kunnen blijven vervullen. De nieuwe bestemming moet ook kunnen ingericht worden met respect voor het historisch erfgoed en de religieuze waarde van de gebouwen.

Kapelanijschap 't Vogeltje dient via de geëigende procedures onttrokken te worden aan de eredienst. In afwachting van een herbestemming dient de kerk onderhouden te worden zodat degradatie wordt tegengegaan. Eventuele investeringsdossiers moeten zich beperken tot noodzakelijke werken in het bijzonder om (vervolg)schade te voorkomen.

PLAN VAN AANPAK NEVEN- OF HERBESTEMMINGSONDERZOEK

In de komende periode willen we samen met de lokale gemeenschap nadenken over hoe we een participatief traject kunnen opzetten om het gebruik van de kerk te versterken. Door iedereen hierbij te betrekken, hopen we een nieuwe dynamiek te creëren rond het kerkgebouw.

We staan voor enkele belangrijke vragen: Wat is er nodig om dit te realiseren? Wat zijn de verwachtingen van de gemeenschap? En hoe kunnen we het huidige en toekomstige gebruik van de kerk beter tot zijn recht laten komen?

Het kerkenbeleidsplan biedt een kader om na te denken over de toekomstige invulling van elk kerkgebouw. In deze zoektocht is inspraak van de brede lokale gemeenschap onmisbaar. Het gaat immers niet enkel om het gebouw zelf, maar om de rol ervan binnen zijn omgeving. Bij nevenbestemming moeten we ook oog hebben voor wat de buurt nodig heeft: ontbrekende voorzieningen en kansen voor samenwerking met bestaande functies in de omgeving.

Wanneer we nadenken over een nevenfunctie, is het van belang dat deze blijft aansluiten bij haar rol als plek voor de gemeenschap. Zo kan de kerk haar centrale functie behouden. Tegelijk moet er met respect worden omgegaan met het religieuze en historische karakter van het gebouw.

Mogelijke nevenbestemmingen die hieraan tegemoetkomen, zijn bijvoorbeeld:

- **Culturele invullingen**, zoals concerten, tentoonstellingen, lezingen of kleine theaterproducties.
- **Sociaal-maatschappelijke functies**, zoals een stilteplek, buurthuis, infopunt of ruimte voor ontmoeting.
- **Educatieve of vormende activiteiten**, zoals workshops, cursussen of lezingen in samenwerking met scholen of verenigingen.
- **Lokale dienstverlening**, bijvoorbeeld als uitvalsbasis voor sociale organisaties of welzijnsinitiatieven.

- **Toeristische ontsluiting**, zoals het openstellen van de kerk als erfgoedlocatie met rondleidingen en tijdelijke expo's.

Deze invullingen zorgen ervoor dat het kerkgebouw levendig blijft en een ankerpunt vormt binnen de gemeenschap, ook wanneer de religieuze functie op de achtergrond komt te staan.

Om een gepaste neven- of herbestemming te zoeken voor de kerken, zal een participatief traject worden opgestart voor elke kerk. Het doel van het participatietraject is om via doorgedreven overleg en actieve consultatie van alle betrokken partijen te komen tot een gedragen nieuwe functie voor de kerken. Om tot een gedragen visie te komen is de input van deze betrokken partijen zeer belangrijk.

Hierbij wordt gedacht aan:

§ de lokale bevolking en bewonersplatform

§ de gebruikers van de kerk

§ deken, priester en diakens

§ het parochieteam

§ het Centraal Kerkbestuur, de kerkfabrieken, het Bisdom

§ het gemeentebestuur

§ de socio-culturele verenigingen en jeugdbewegingen

§ Heemkundige kring, Erfgoedcellen, Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst

We streven ernaar om alle kerken te laten deelnemen aan 'open kerk'. Tegen 2026 gaan we alle kerkgebouwen openstellen, en komen we tegemoet aan de wens van velen, ongeacht hun overtuigingen, om religieuze gebouwen binnen te gaan om spirituele, culturele of eenvoudige nieuwsgierigheidsredenen. Een kerk is een ruimte die openstaat voor iedereen die erfgoed, kunst, stilte, ontmoetingen, rust of meditatie waardeert.

Met 'open kerk' bedoelen we een kerk die zich bewust richt op gastvrijheid, laagdrempeligheid en zichtbare aanwezigheid in de samenleving. Het is een kerk waar iedereen welkom is – ongeacht achtergrond, levensovertuiging of levenssituatie – en waar ruimte is voor ontmoeting, stilte, bezinning en het stellen van levensvragen.

De open kerk zoekt actief verbinding met de omgeving en wil een herkenbare plek zijn waar mensen terecht kunnen, ook buiten de reguliere vieringen. Openheid uit zich zowel in houding als in concrete initiatieven, zoals openstelling van het gebouw, betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en samenwerking met lokale partners.

Ons kerkgebouw is niet alleen een plaats van samenkomst, maar ook een historisch en cultureel erfgoed dat uitnodigt tot verwondering, bezinning en ontmoeting.

Door middel van openstellingsuren, informatievoorziening, rondleidingen, exposities, concerten of stilteplekken willen we aansluiten bij de behoeften van bezoekers. We streven naar een gastvrije presentatie van het gebouw en de boodschap die erin besloten ligt, met respect voor zowel de religieuze functie als de culturele waarde. Samenwerking met de toeristische dienst, erfgoedorganisaties en culturele initiatieven wordt gestimuleerd, zodat de kerk een herkenbare plek blijft in het toeristisch aanbod van de regio.

De uitbouw van de toeristische functies in de dorpskerken kan snel gebeuren via een uniform systeem en vergt geen grote ingrepen. De centrumkerken zullen het verhaal van de kerk verder uitbouwen en visualiseren.

Er zijn geen bouwkundige ingrepen nodig voor de uitbouw van een gevarieerd gedeeld gebruik. Binnen de kerkfabrieken dienen de nodige afspraken te worden gemaakt voor gedeeld gebruik waarbij een billijke onkostenvergoeding gevraagd wordt aan externe gebruikers (verwarming, onderhoud, inzet vrijwilligers, enz....)

E wordt een afsprakennota 2026-2031 gemaakt tussen het stadsbestuur en de kerkfabrieken met op te volgen financiële richtlijnen.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Brugge en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur worden vernieuwd of herbevestigd.